

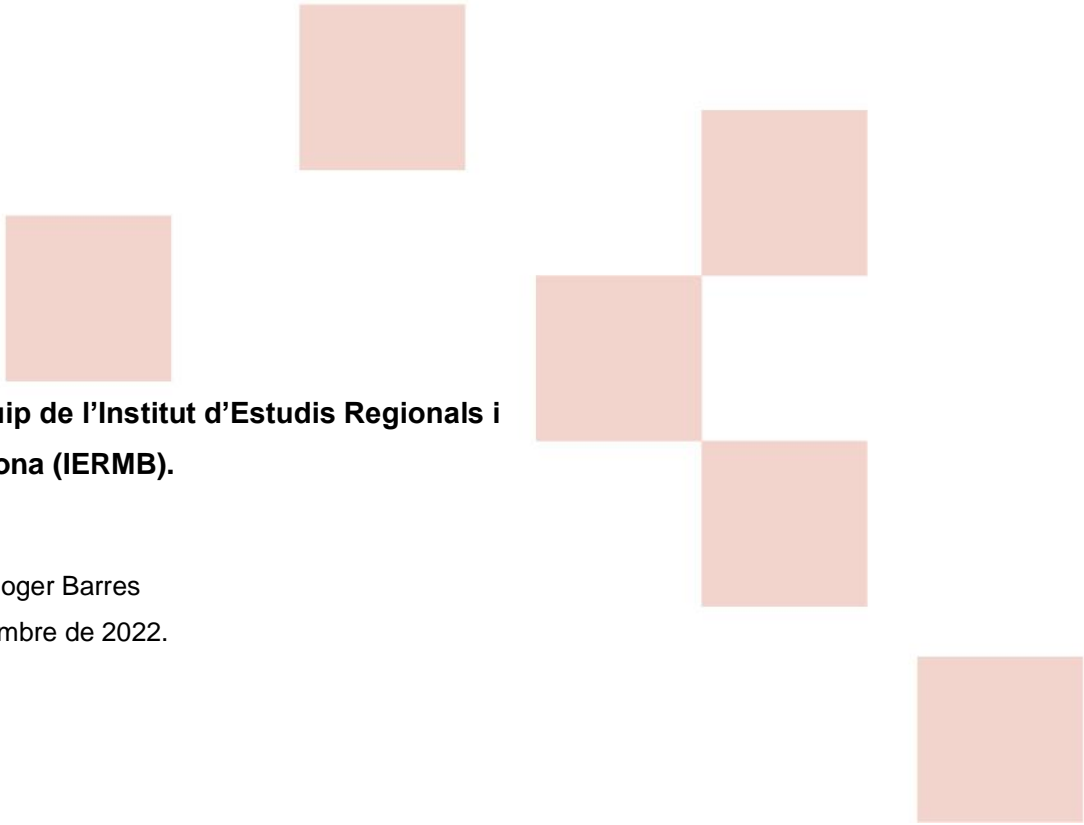
Actuació N°

7.1.1

Impuls a la governança participativa a l'AMB

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

DESEMBRE 2022

**Treball realitzat per l'equip de l'Institut d'Estudis Regionals i
Metropolitans de Barcelona (IERMB).**

Director: Marc Martí-Costa

Autors/res: Cecília Conde, Roger Barres

Cerdanyola del Vallès, desembre de 2022.

Sumari

1.	Introducció	4
2.	Metodologia i estructura	5
3.	Benchmarking internacional	7
	3.1. Model de participació de Lille.....	7
	3.2. Model de participació de Grenoble	10
	3.3. Una mirada comparada. Aprenentatges per a l'AMB	13
4.	Aprofundint la governança participativa a l'AMB	17
	4.1. Borrador de la Carta de governança participativa de l'AMB	17
	4.2. Servei de participació de l'AMB	32
5.	Proposta d'implementació mandat 2023/2027	42
6.	Bibliografia	43
7.	Annexos	44
	7.1. Model de participació a Lille.....	45
	7.2. Model de participació de Grenoble	47
	7.3. Glossari	50

1. Introducció

Aquest informe dona continuïtat a la línia de recerca relacionada amb la millora de la participació metropolitana desenvolupada per l'àrea de governança i polítiques públiques de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB). En concret, aquest document és la continuació dels informes “La institucionalització de la participació ciutadana en les àrees metropolitanas: Aprenentatges per a l'Àrea Metropolitana de Barcelona” (2020) i “Una política de participació per a l'AMB (2022)”; i es nodreix del projecte DEMOC “Participació i Metròpoli: Aprofundint la participació metropolitana”, en el que l'IERMB ha participat.

Aquest document presenta una proposta per avançar en la consolidació de la política de governança participativa en l'escala metropolitana de Barcelona; una política habilitada pel marc jurídic vigent, recolzada políticament segons l'acord de govern i el PAM del mandat 2019-2023, i que ha mostrat avenços en forma de processos, òrgans i altres mecanismes participatius. En aquest punt, doncs, es considera pertinent i necessari un nou impuls en la direcció d'avançar i aprofundir en la política de participació de l'AMB.

Una política de participació pròpia que millori, consolidi i innovi els mecanismes de participació ciutadana i el seu impacte sobre els serveis i polítiques metropolitans, tot garantint la seva integració amb l'existent ecosistema de participació de la resta de nivells de la metròpoli. Una política que, alhora, contribueixi a la construcció d'una governança metropolitana més cooperativa i l'aprofundiment de la metròpoli com a comunitat política. Una política que permeti a l'AMB avançar cap a un govern metropolità obert i col·laboratiu, dissenyant els instruments necessaris per al seu desenvolupament, garantint la incorporació d'agents no institucionals en el procés de presa de decisions i, en general, promovent els principis de govern obert, transparència i retiment de comptes.

Per a la definició de la proposta que es presenta a continuació s'han tingut en compte dos factors fonamentals que s'exploren a detall en l'anterior informe *Una política de participació per a l'AMB (2022)*: les particularitats institucionals de l'AMB i les particularitats territorials metropolitanas. En relació a les primeres, s'ha considerat el fet de que l'AMB es tracta d'una institució jove, encara en procés de consolidació de les seves polítiques, que destaca per les capacitats tècniques i el coneixement especialitzat i expert en l'actuació governamental. Igual de rellevant és el fet que l'AMB basa la seva legitimitat en la capacitat de proveir béns i serveis públics al territori metropolità d'una manera efectiva, però encara té una base feble de legitimitat d'entrada: els òrgans de govern són elegits indirectament i la participació ciutadana en l'elaboració de les polítiques públiques i el retiments de comptes es troben en una fase inicial del seu desplegament. D'altra banda, la manca de definició clara i compartida per part de la població metropolitana sobre els límits, funcions, funcionament de l'AMB i el baix grau d'identitat metropolitana, ha estat un altre element clau en la definició de la present proposta.

D'altra banda, la falta d'un veritable *demos* metropolità i la complexitat i desconeixement pel que fa a les seves funcions i capacitats ha estat un altre element rellevant a l'hora de pensar la política de participació de l'AMB. Aquests són elements que dificulten la intervenció per part de la ciutadania en els processos de presa de decisions i en el disseny de polítiques d'escala metropolitana, com s'apuntava en els informes anteriors.

Sota aquestes premisses, el present informe concreta les bases de la política de governança participativa de l'àrea metropolitana de Barcelona, a partir d'una proposta de carta de governança participativa, com a base d'un diàleg per a l'elaboració d'un document susceptible de ser aprovat pel ple del Consell metropolità i, d'altra banda, i una proposta de disseny d'una unitat tècnica de participació metropolitana que hauria de liderar, consolidar i coordinar l'esmentada política.

2. Metodologia i estructura

Amb la finalitat de respondre als objectius plantejats per aquest estudi, s'ha fet una revisió de les 19 àrees metropolitanes de França, en base al coneixement adquirit en recerques prèvies de l'IERMB sobre participació metropolitana a nivell internacional¹.

Per a cada cas, s'han explorat tres elements particulars. En primer lloc, s'ha revisat **el marc de principis i d'orientació política** relatiu a la participació metropolitana de cada àrea metropolitana. En particular, s'ha analitzat l'existència de cartes de participació o qualsevol altre instrument similar que fixés un marc amb objectius operatius, accions concretes i metodologies per a la participació ciutadana metropolitana. En els casos que compten amb aquests instruments s'ha explorat l'abast del contingut. Es considerava pertinent analitzar si la proposta anava més enllà de l'àmbit de la participació ciutadana, tot incorporant altres elements com la transparència, retiment de comptes o la col·laboració amb altres entitats. D'igual forma, s'han revisat elements de governança com la vinculació amb actors més enllà de la ciutadania.

En segon lloc, s'ha analitzat el **disseny institucional** de les diferents àrees metropolitanes relatives a les polítiques de participació. Era particularment important identificar l'existència -o no- de persones responsables políticament de l'àmbit de la participació metropolitana. Així mateix, s'ha revisat si es comptava amb un servei tècnic encarregat d'aquesta funció. En el cas de que es comptés amb aquest tipus de servei, s'ha identificat la seva ubicació en l'organigrama de la institució i les persones encarregades d'aquest servei.

En tercer lloc, s'han examinat les **plataformes digitals de participació** per a cadascuna de les 19 àrees metropolitanes.

L'anàlisi d'aquests tres elements s'ha realitzat a partir de la revisió dels portals institucionals de les àrees metropolitanes i altra documentació generada per cada govern metropolità (com ara els organigrames de les institucions pel cas de disseny institucional).

A partir d'aquesta recerca dels casos francesos, s'ha centrat l'anàlisi del model de participació en dos casos particulars: l'àrea metropolitana de Lille (Métropole Européenne De Lille) i l'àrea metropolitana de Grenoble (Grenoble-Alpes-Métropole). En la justificació de la selecció del primer cas, va tenir especial pes el coneixement adquirit en projectes anteriors. El cas de Grenoble s'ha incorporat en l'estudi perquè es va considerar interessant el fet de que comptés de forma molt consolidada amb els tres elements analitzats en la recerca prèvia inicial: marcs normatius en participació, entitats polítiques i tècniques encarregades d'aquest àmbit i plataforma digital de participació ciutadana activa. Per a cada cas s'ha explorat en profunditat el marc normatiu, el disseny institucional i com s'hi encabeixen la política de participació ciutadana i els mecanismes més rellevants.

Adicionalment, s'ha contactat amb tres agents metropolitans internacionals, representants de les tres àrees metropolitanes analitzades. Finalment s'ha realitzat una entrevista estructurada a la representant tècnica de participació, Constance De Braeckelaer, de la Métropole Européenne de Lille, MEL. Les preguntes van ser enviades per escrit i es van contestar també per escrit en la llengua de la persona entrevistada (francès).

¹ Per un anàlisi àmplia dels models participatius en les àrees metropolitanes europees veure l'estudi *La institucionalització de la participació ciutadana en les àrees metropolitanes: Aprenentatges per a l'Àrea Metropolitana de Barcelona* (IERMB, 2020).

Alhora, s'ha considerat la caracterització del sistema de participació ciutadana vigent a l'AMB. Per a fer-ho hem comptat amb la base dels treballs prèviament realitzats, considerant els elements bàsics del model de participació vigent, és a dir: objecte, coordinació de la participació, instruments participatius existents i actors participants.

Així, el document s'estructura de la següent forma. En primer lloc es presenta el benchmarking internacional dels dos casos esmentats, Métropole Européenne de Lille i Grenoble-Alpes-Métropole i s'apunten els principals aprenentatges d'aquests casos internacional i que poden ser de referència per al cas de l'AMB, tot considerant l'actual caracterització del sistema de participació ciutadana a l'AMB. Seguidament, es presenten dues propostes concretes per a avançar en la política de participació de l'AMB. D'una banda, un primer esborrany de carta de governança participativa de l'AMB i, d'altra banda les característiques i funcions del servei o unitat de participació en el marc organitzatiu de l'AMB.

3. Benchmarking internacional

En estudis anteriors elaborats per l'IERMB s'ha fet una anàlisi comparativa dels diferents models de participació metropolitana en diferents casos. En concret, en l'estudi "Una política de participació per a l'AMB" (2022) es va aprofundir en el cas de l'Àrea metropolitana de Lille i l'Àrea metropolitana de Montreal. També s'ha treballat en aquesta línia de recerca en l'estudi "Participació i Metròpoli. Aprofundint la democràcia metropolitana", finançat per la convocatòria DEMOC de la Generalitat, en el qual l'IERMB va col·laborar en la seva elaboració. En aquest projecte es va aprofundir en algunes experiències de participació metropolitana i mecanismes concrets a través dels casos de l'Àrea metropolitana de Montreal, l'Àrea metropolitana de Lille, el Districte Metropolità de Quito i l'Àrea metropolitana de Barcelona.

A continuació es presenten els principals atributs dels models de participació metropolitana de l'anàlisi de dos casos internacionals que compten amb uns sistemes de participació molt desenvolupats a nivell europeu: l'àrea metropolitana de Lille (*Métropole Européenne De Lille, MEL*) i l'àrea metropolitana de Grenoble (*Métropole Grenoble-Alpes-Métropole*), en els següents àmbits: a) el marc normatiu, b) el disseny institucional i c) els instruments de participació.

3.1. Model de participació de Lille

L'àrea metropolitana de Lille consta de 95 municipis amb un total de 1,1 milions de persones. Tot i això el seu territori és una mica més gran que l'àrea metropolitana de Barcelona, amb prop de 670 Km². Per tant, destaca la diferència en la fragmentació i composició; formada per municipis més petits i de caràcter rural, els municipis de la MEL tenen 12 mil habitants de mitjana, essent Lille la ciutat més gran, amb 23 mil habitants.

El model de participació de Lille és un dels models més avançats a França i un eix molt important d'aquesta institució. De fet, l'ens metropolità té centralitzada i s'encarrega d'organitzar bona part del sistema participatiu al territori metropolità. A més, des de la MEL s'ha obert la participació a totes les seves competències, ampliant així la previsió recollida a la llei que obliga la participació en cert àmbits (urbanisme i infraestructures, plans integrals, residus). Així doncs, el servei de participació de la MEL canalitza els processos de participació impulsats des de les diferents àrees de l'ens metropolità. A més, la participació està ben integrada en el procés d'elaboració de les polítiques metropolitanes: els resultats són part dels dossiers que es discuteixen i voten al Ple metropolità (Participació i Metròpoli: Aprofundint la participació metropolitana, 2020).

Al 2017 es va elaborar i aprovar la Carta de participació ciutadana de la MEL (*Charte de la participation citoyenne*), que fixa uns principis per al desplegament d'aquesta política i identifica 5 línies de treball concretes:

Taula 1. Característiques generals de la Carta de participació ciutadana de la MEL.

Carta de participació ciutadana (<i>Charte de la participation citoyenne</i>)	
Any d'aprovació	2017 (2021 renovació)
Principis	<ul style="list-style-type: none">• Cultura i compromís comú (promoure el saber ciutadà-usuari)• Transparència i accessibilitat• Inclusió• Responsabilitat compartida• Millora contínua (tenir en compte lliçons apreses)• Intel·ligència col·lectiva

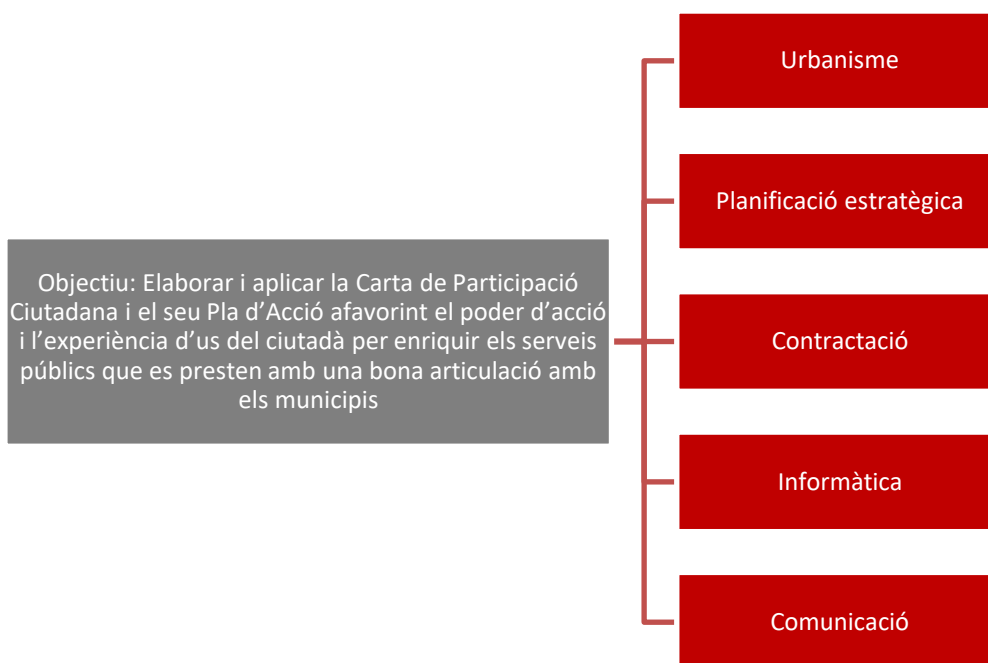
Línies de treball

- 1) Enfortiment de la participació ciutadana a la MEL
- 2) Millora de la col·laboració entre actors de la participació ciutadana
- 3) Facilitar i enfortir el diàleg amb la ciutadania
- 4) Millorar la comunicació per una mobilització activa de tothom
- 5) Optimitzar les contribucions del Consell de Desenvolupament

Font: elaboració pròpia, a partir de Carta de participació ciutadana.

El Servei de participació és l'ens encarregat de desplegar la política de participació metropolitana, a través de la Carta de Participació ciutadana aprovada. Per a fer-ho, aquest Servei ha desenvolupat llaços de col·laboració estrets amb altres àrees de la institució, com per exemple urbanisme o contractació, entre d'altres, que també juguen un rol fonamental en la implementació i desplegament d'aquesta política.

Il·lustració 1. Objectiu del Servei de participació i àrees amb les que té una relació de treball estreta.

Font: elaboració pròpia, a través d'entrevista a Responsable tècnica de participació de la MEL.

En relació als instruments, més enllà de dels que comparteixen totes les àrees metropolitanes franceses (Debats públics i Consells de desenvolupament, veure “La institucionalització de la participació ciutadana en les àrees metropolitanes: Aprenentatges per a l'Àrea Metropolitana de Barcelona”, 2020), la MEL incorpora un seguit d'instruments propis de la política de participació (veure taula).

Taula 2. Instruments de participació de la MEL

Tipus d'instrument de participació		Objectius	Composició
Taules	<i>MEL à l'écoute de ses habitants</i>	Donar a conèixer la MEL, explicant el seu funcionament i recollint opinions i propostes per millorar els serveis públics metropolitans	Representants MEL i ciutadania
Òrgans	Consell de desenvolupament	Definició, implementació i avaluació de totes les polítiques metropolitanas a través de la participació en l'elaboració, seguiment i avaluació de la planificació	160 membres (associacions i entitats de la metròpolis)
	Consells sectorials	Òrgans de consulta sobre temes específics.	Representants d'associacions, ciutadania
	Consells ciutadans	Òrgans de coproducció ciutadana vinculats a projectes de renovació urbana en barris vulnerables allunyats dels processos tradicionals de participació	Representants d'associacions, ciutadans voluntaris i ciutadans triats per sorteig
Plataforma Online	https://participation.lillemetropole.fr/	Mantenir el vincle amb la ciutadania i permetre la continuïtat de la participació en moments de crisi sanitària	5.500 participants 75 processos
Consultes ciutadanes		Determinar les decisions de la ciutadania sobre temes importants de la metròpolis	Ciutadania
Debats públics		Incorporar la participació ciutadana (informació, deliberació i validació) en grans projectes de planificació territorial o d'infraestructures amb un impacte significatiu en el medi ambient	Oberts a tota la ciutadania a través d'espais presencials i digitals

Font: elaboració pròpia a partir de Carta de participació i entrevista amb la responsable de participació de la MEL.

3.2. Model de participació de Grenoble

L'àrea metropolitana de Grenoble-Alpes-Métropole (Grenoble-Alpes-Métropole) va ser constituïda l'any 2015 i consta de 48 municipis, urbans i rurals, amb un total de 450.000 persones (2019). La ciutat més gran és Grenoble amb prop de 160.000 habitants.

El model de participació de Grenoble va més enllà dels processos de participació ciutadana i aposta per un model de governança metropolitana, basat en els compromisos per un territori participatiu, subscrit pels municipis del territori i els membres existents del consell de desenvolupament. Aquest model té la finalitat de promoure el sorgiment d'una "ciutadania metropolitana" i augmentar el poder d'acció dels habitants i usuaris de la metròpoli, així com d'impulsar la imbricació de la política de participació en la política de govern obert metropolità, incloent la transparència i retiment de comptes, les dades obertes i la col·laboració amb altres actors més enllà de la institució metropolitana.

Aquesta voluntat queda reflectida en el disseny del Consell de Desenvolupament² de Grenoble-Alpes-Métropole. El Consell de Desenvolupament de Grenoble està concebut com un laboratori de prospectiva ciutadana per a un territori en transició democràtica, que busca donar resposta a qüestions socials i mediambientals. Entre les seves tasques, destaquen la dinamització de la xarxa d'actors, identificació d'iniciatives i creació de sinèrgies en el territori metropolità; considerar escenaris per pensar en el territori del demà; donar suport al poder d'actuar en una dimensió metropolitana, entre d'altres.

El model de governança metropolità de Grenoble supera els processos de participació ciutadana, d'acord amb el contingut del Pacte de Governança i ciutadania (Pacte de Gouvernance et de Citoyenneté). Aquest Pacte és un marc de referència, elaborat al 2021, que dibuixa cinc dimensions concretes del model de governança metropolità: la **comunitat metropolitana**, la **democràcia metropolitana**, la **ciutadania metropolitana**, la **solidaritat metropolitana** i la **cooperació metropolitana**. Per a cadascuna d'aquestes dimensions, el Pacte preveu principis, línies d'acció i instruments de participació.

Taula 3. Característiques generals del Pacte de Governança i ciutadania.

Pacte de Governança i ciutadania (Pacte de Gouvernance et de Citoyenneté)	
Any d'aprovació	2021
Principis	<ul style="list-style-type: none">• Especialitat• Exclusivitat• Proximitat• Cooperació• Respecte a la diversitat• Transparència i retiment de comptes
Dimensions	<ol style="list-style-type: none">1) Comunitat metropolitana2) Democràcia metropolitana3) Ciutadania metropolitana4) Solidaritat metropolitana5) Cooperació metropolitana

Font: elaboració pròpia, a partir de Pacte de Governança i ciutadania.

En aquest pacte, es preveuen nombrosos instruments de participació, que es recullen a la següent taula:

²Consell de Desenvolupament de l'àrea metropolitana de Grenoble:
(<https://c2d.grenoblealpesmetropole.fr/>)

Taula 4. Instruments de participació de l'àrea metropolitana de Grenoble

Tipus d'instrument de participació	Objectiu	Composició	
Òrgans	Consell de desenvolupament	Dinamització de la xarxa d'actors, identificació d'iniciatives i creació de sinèrgies en el territori metropolità; considerar escenaris per pensar en el territori del demà; donar suport al poder d'actuar en una dimensió metropolitana	66 membres (agents del territori implicats a títol personal, professionals o intel·lectuals de diferents àmbits -democràtics, socials, econòmics o organitzacions ecologistes del territori)
	Comissió assessora/consultiva dels serveis públics locals (CCSPL)	Assessorar abans que el Consell Metropolità decideixi sobre qualsevol projecte de delegació de servei públic,	Representants metropolitans electes, representants d'associacions i el tercer, amb vot consultiu, integrat per habitants del territori.
	Comitès d'usuaris/es	Assessorar a l'administració metropolitana en la millora de la qualitat dels serveis públics en base a les necessitats.	Usuaris i usuàries dels serveis públics
	Consells ciutadans	Òrgans de coproducció ciutadana vinculats a projectes de renovació urbana en barris vulnerables allunyats dels processos tradicionals de participació	Representants d'associacions, ciutadans voluntaris i ciutadans triats per sorteig
Plataforma Online	https://metropoleparticipative.fr/	Oferir a la ciutadania un espai centralitzat per expressar les seves opinions en el marc de consultes obertes, presentar projectes, propostes o aportacions. Es troba oberta als municipis que així ho desitgin, com a part d'una oferta comuna	5.500 participants 75 processos
Petició Ciutadana	Permet sol·licitar l'obertura d'un debat al consell metropolità, sobre un problema o una proposta d'interès col·lectiu, legal, no discriminatori i de competència metropolitana.	Ciutadania	
Consulta ciutadana	El president pot proposar al consell metropolità sotmetre un projecte de deliberació a votació ciutadana. A l'estat de la legislació, el vot només pot tenir caràcter consultiu i s'ha de referir exclusivament a les competències metropolitanès.	Ciutadania	
Debat públics	Incorporar la participació ciutadana (informació, deliberació i validació) en grans projectes de planificació territorial o d'infraestructures amb un impacte significatiu en el medi ambient	Oberts a tota la ciutadania a través d'espais presencials i digitals	

Finalment, l'àrea encarregada de coordinar i organitzar aquesta política i els diferents instruments de participació de la taula anterior és el Servei de participació, que està ubicada dins del centre de Direcció i transformació digital (Pole Pilotage Et Transformation Numerique) de la institució metropolitana. Aquest servei té com a principal encàrrec el desplegament del Pacte de la Governança i la ciutadania en el territori metropolità.

3.3. Una mirada comparada. Aprenentatges per a l'AMB

A partir d'aquestes experiències de participació metropolitana, a continuació s'identifiquen una sèrie d'aprenentatges amb l'objectiu d'avançar en la consolidació de la política de governança participativa en l'escala metropolitana de Barcelona.

Consolidació del marc d'acció, polític i tècnic de la participació metropolitana

Un primer aprenentatge rellevant és **la consolidació de la participació metropolitana mitjançant el desenvolupament normatiu, polític i tècnic**. De fet, l'informe *Una política de participació per a l'AMB* apunta una relació entre el grau de formalització i reconeixement de la participació ciutadana i el desenvolupament d'ecosistemes participatius més avançats. En el cas de l'Àrea Metropolitana de Lille això es tradueix, primer, en l'existència de **responsables polítics i tècnics d'aquest àmbit**. El servei tècnic de participació s'encarrega del desplegament de la Carta de Participació Ciutadana i el seu pla d'acció. Destaca el seu paper de facilitar la participació en el conjunt d'àrees i departaments de l'administració metropolitana i els actors municipals metropolitans, la capacitat d'innovació en eines i tècniques, i la gestió i comunicació dels processos i mecanismes de participació.

En el cas de Grenoble, la política de participació ciutadana es troba immersa dins una Direcció responsable de l'estratègia de la innovació i de les relacions amb la ciutadania. Això expressa una voluntat d'anar més enllà dels processos de participació pròpiament, per encarregar-se també de liderar processos de governança participativa, tal i com preveu el document marc anomenat "Pacte de Governança i Ciutadania de la metròpolis de Grenoble".

En aquest sentit, cal destacar que **ambdues metròpolis s'han decantat pel desplegament d'un marc d'acció que, tot i no tenir caràcter de reglament o llei**, constitueix en si mateix un contracte amb la ciutadania i els municipis metropolitans per desplegar les accions participatives i de governança en el territori. En el cas de Lille es compta amb l'esmentada Carta de Participació, elaborada al 2017 i renovada al 2021, que té com a objectiu establir les regles del joc per a una participació efectiva entre els càrrecs electes, els habitants metropolitans, organitzats o no, els municipis de la metròpoli i els serveis de la Metròpoli Europea de Lille. A Grenoble, es va elaborar al 2021 el Pacte de Governança i ciutadania, amb la finalitat de promoure el sorgiment d'una ciutadania metropolitana i augmentar el poder d'acció dels habitants i usuaris de la metròpoli. Aquest és un pacte que es basa en els compromisos per un territori participatiu, subscrit pels municipis del territori i els membres existents del consell de desenvolupament.

En ambdós casos, aquests documents defineixen **els valors i principis de la coproducció de les polítiques i projectes metropolitans i fixen objectius, accions i instruments per facilitar la participació ciutadana i la governança metropolitana**. Alhora, tenen en compte, de forma transversal, la política de transparència i retiment de comptes i col·laboració amb altres entitats.

Integració de les diferents escales de participació

Un altre aprenentatge rellevant és **la integració de les diferents escales de participació** i la possibilitat de vehicular la participació ciutadana que es produeix en els barris, districtes i municipis metropolitans perquè tingui impacte en les polítiques metropolitanes. En aquest sentit, destaca la xarxa d'actors de la participació ciutadana (RAP) de Lille, que integra diferents actors de les diferents espais i escales, tot reforçant els vincles amb els municipis metropolitans per compartir coneixement del territori. Aquesta xarxa s'encarrega també de coordinar espais i metodologies de participació per tal de millorar la mobilització i l'acompanyament dels habitants en la participació. En el cas de Grenoble, destaquen les xarxes de col·laboració temàtiques o

geogràfiques, a escala metropolitana o inframetropolitana, conformades pels regidors municipals amb la voluntat d'incentivar que la mirada local s'incorpori també en les agendes de les polítiques metropolitanes.

En el cas de l'AMB, per tant, serà vital considerar **l'arquitectura de participació preexistent** (en els nivells municipals i altres), **a la qual s'hi ha d'integrar harmònicament, és a dir, garantint el respecte a l'autonomia local i el principi de subsidiarietat, i evitant la duplicació d'òrgans i processos.** Per a fer-ho, caldrà desplegar instruments i accions que permetin aprofundir en el coneixement de l'ecosistema de participació de la metròpoli de Barcelona, a través de, per exemple, processos d'identificació i mapeigs d'instruments, com s'ha fet en l'àrea metropolitana de Lille.

Suport i promoció de la governança participativa en el territori metropolità

D'igual forma, ambdós casos han establert mecanismes per **oferir suport i promoció de la governança participativa en tot el territori metropolità.** Això ha implicat posar a l'abast dels municipis, recursos (materials i tècnics) per al desplegament d'instruments de participació dels municipis i espais d'intercanvi sobre participació integrats per tots els agents metropolitans rellevants (tècnics, polítics i socials). A Grenoble, per exemple, es fa a través de la xarxa territorial de participació, que té l'objectiu d'intercanviar coneixement i pràctiques entre els actors de la participació. També a través de la figura de coordinadors regionals del territori. Aquests són intermediaris en les relacions entre el municipi i els serveis metropolitans i actuen com a assessors sobre la gestió del municipi.

Altres exemples són la reunió de directors generals de serveis de Grenoble, que, un cop al mes, intercanvien sobre temes compartits, en termes de gestió, organització i exercici dels poders metropolitans i municipals; els grups temàtics per garantir l'articulació entre els serveis metropolitans i municipals; o els grups de petits municipis, que agrupa als directors i gerents dels serveis dels municipis fins a 5.000 habitants de la metròpoli de Grenoble. **Tots aquests instruments promouen una política de participació transparent, oberta i visible, tant cap a enfora de la institució com a l'intern de l'organització.**

Proximitat como a element clau

Tant Grenoble com Lille han sumat esforços per **apropar la institució de l'àrea metropolitana a la ciutadania del territori.** Un bon exemple d'això són els tallers "MEL à l'écoute de ses habitants", on es dona a conèixer la MEL a la ciutadania metropolitana, explicant el seu funcionament i recollint opinions i propostes per millorar els serveis públics metropolitans. Un altra via per apropar la institució a la ciutadania poden ser els **instruments de cooperació entre els serveis metropolitans i els serveis municipals.**

La institució de la **metròpoli també s'ha d'apropar a partir de la territorialització d'instruments de participació.** En el cas de les metròpolis franceses, destaca el treball desenvolupat pels **Consells de Desenvolupament**, integrat per múltiples actors s'encarrega de la definició, implementació i avaluació de totes les polítiques metropolitanes a través de la participació en l'elaboració, seguiment i avaluació de la planificació. En el cas de Grenoble està conformat per 66 membres (agents del territori implicats a títol personal, professionals o intel·lectuals de diferents àmbits -democràtics, socials, econòmics o organitzacions ecologistes del territori); en el cas de Lille són un total de 160 membres, entre associacions i entitats de la metròpolis.

Creació de mecanismes d'avaluació i control ciutadà dels serveis públics metropolitans

Un altre element clau dels models de participació dels casos analitzats és la creació de mecanismes **d'avaluació i control ciutadà dels serveis públics metropolitans.** Tant a

Grenoble-Alpes-Métropole com a Métropole Européenne de Lille destaca l'existència de comissions consultives sectorials dels serveis metropolitans, conformades per responsables polítics i usuaris, que tenen com a finalitat oferir seguiment i fer avaluació de l'execució dels serveis públics, incloent emetre opinió sobre l'adjudicació/renovació dels contractes. D'igual forma es compta els comitès d'usuaris/es amb l'objectiu d'assessorar l'administració metropolitana per millorar la qualitat dels serveis públics sobre la base de les necessitats. En aquest sentit, encara queda camí per recórrer.

En general, tant en els casos francesos com en el cas de l'àrea metropolitana de Barcelona, la planificació urbana i territorial és l'àmbit en que més s'ha avançat en la participació ciutadana metropolitana. Destaquen **òrgans de participació encarregats d'elaborar i donar seguiment als plans territorials**. En concret, val la pena esmentar els Consells Ciutadans, com a òrgans de coproducció ciutadana vinculats a projectes de renovació urbana en barris vulnerables allunyats dels processos tradicionals de participació, que s'encarreguen, conjuntament amb l'administració, d'elaborar, implementar i avaluar el contracte de ciutat (document per dirigir un conjunt de polítiques públiques locals vers els objectius de reduir les desigualtats entre barris).

La participació digital metropolitana

En aquest context on conviuen múltiples instruments i s'encavalquen diferents escales, cal considerar un altre aprenentatge que sobresurt dels casos internacionals: la **capacitat per centralitzar i vehicular la participació a través d'una eina digital**. La plataforma de participació ciutadana ha esdevingut un instrument de participació on aglutinen els diferents processos i òrgans participatius de la institució. Tant Lille com Grenoble compten amb la seva plataforma de participació pròpia. En el cas de la plataforma digital de participació de Lille compta amb 5.500 participants i més de 75 processos. A Grenoble, la plataforma digital de participació permet la possibilitat d'integrar processos municipals o intermunicipals en la seva plataforma, tal i com s'assenyala explícitament en el Pacte de la Governança: la plataforma digital de participació "es troba oberta als municipis que així ho desitgin, com a part d'una oferta comuna".

Formació com a base per a una cultura participativa compartida

Un altre aprenentatge important de les experiències analitzades és l'esforç realitzat per **oferir formació tant a les persones treballadores de les institucions metropolitanes, com als càrrecs electes**. D'acord amb la responsable de l'àrea metropolitana de Lille, "*cada vegada més, tant els funcionaris electes com els funcionaris públics, estan més acostumats a integrar la opinió de la ciutadania en les reflexions sobre un projecte determinat*", malgrat que encara això és un repte per les existents reticències per part d'algunes persones electes (per por a perdre el control sobre la decisió final) o de certs serveis metropolitans (per por a que la integració de la ciutadania allargui els processos, el que dificulta, encara més, el treball administratiu).

En aquest sentit, cal apostar per fomentar una visió compartida d'una cultura de la participació a les àrees metropolitanes. Aquesta feina, de fet, forma part de les accions que es despleguen des dels serveis de participació analitzats. Aquests ens s'han **convertit en els referents de les seves institucions a l'hora de desplegar processos participatius**, doncs s'encarreguen de tasques com ara: emmarcar la necessitat dels diferents processos de participació (per què s'ha de fer un procés participatiu sobre aquest tema en concret?), projectar la viabilitat de l'enfoc participatiu (quines són les limitacions financeres, reglamentaries, pressupostàries), definir la estratègia de participació ciutadana (quins instruments i metodologies utilitzem?) i avaluar-la (quins criteris fem servir per avaluar el procés?).

Cooperació i col·laboració: principis fonamentals per garantir la governança metropolitana

Per últim, és rellevant esmentar també la importància d'establir **llaços de cooperació amb altres actors fora de les àrees metropolitanes per a la construcció d'una veritable governança metropolitana**. Un bon exemple és el cas de Grenoble-Alpes-Métropole que, tal i com determina el Pacte de Governança i Ciutadania, impulsa la gestió col·laborativa amb els parcs naturals de l'entorn i altres àrees metropolitanes properes, com la de Lió.

Igual d'important és també oferir llaços de cooperació amb **els ajuntaments metropolitans, oferint suport i coordinació en projectes de caràcter intermunicipal**, o que pel seu caràcter territorial tingui afectacions que sobrepassen els límits municipals. En aquest sentit, l'àrea metropolitana de Grenoble desplega instruments, com ara la reunió de petits municipis, com un espai que permet als municipis fins a 5.000 habitants, compartir problemàtiques similars o identificar temes per incloure en l'agenda de la reunió dels directors generals de serveis de la metròpolis.

4. Aprofundint la governança participativa a l'AMB

Aquest capítol concreta les bases de la política de governança participativa per l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a partir, en primer lloc, d'una proposta de Carta de governança participativa com a document marc de la política i, en segon lloc, amb el disseny d'una unitat tècnica que hauria de liderar, consolidar i coordinar l'esmentada política.

4.1. Borrador de la Carta de governança participativa de l'AMB

La redacció d'un primer esborrany de Carta de governança participativa de l'AMB és fruit de l'existent consens sobre la necessitat de donar un nou impuls a la política de participació de l'AMB, considerant que el marc jurídic vigent habilita el desplegament d'una política pròpia de l'AMB (veure informe *Una política de participació per a l'AMB*) i que, a més, existeix el consens polític, visibilitzat en l'acord de govern i el PAM del mandat 2019-2023 que ho recolza. Tant és així que ja s'han anat donat passos endavant en aquest sentit en forma de processos, òrgans i altres mecanismes participatius, tot i la manca d'una política de participació metropolitana concreta que estableixi el marc de referència.

Per regular i desplegar la política de participació, el marc normatiu possibilita des d'instruments de tipus reguladors, com un reglament o una ordenança de participació, fins a d'altres de caràcter més polític, establint principis i orientacions, com una carta o un pla. Aquest document referma la proposta de l'anterior estudi *Una Política de Participació per a l'AMB* (2022) de desenvolupar un instrument de caràcter *soft* per desplegar la nova etapa i seguir una lògica incremental.

En concret es proposa l'elaboració i aprovació d'una **Carta**, entesa com una **declaració i acord de caràcter polític i de compromís davant de la ciutadania i el conjunt dels agents metropolitans**. Més que reglamentar, la Carta ha d'habilitar al govern metropolità per avançar en el disseny i desplegament de la política de participació pròpia, desplegar pràctiques que institucionalitzen la participació a l'AMB i assentar les bases per un futur reglament de participació.

Aquest esborrany de Carta determina la voluntat d'aprofundir la participació metropolitana i n'estableix el marc de referència pel que fa als principis i objectiu de la participació, i el seu desplegament, a través de les línies de treball i els seus instruments.

A continuació es presenta una proposta base per a què sigui debatuda i millorada. Un cop consensuat el document, serà necessari posar-lo en consideració del ple del Consell Metropolità i realitzar ajustaments al marc legal existent, com ara la modificació del Reglament Orgànic Metropolità.

Preàmbul

El marc de la normativa vigent de caire general (la Constitució Espanyola, la Llei 7/1985 reguladora de les bases de règim local, l'Estatut de Catalunya), la normativa pròpia de l'AMB (Llei 31/2010 de l'Àrea Metropolitana de Barcelona; el Reglament Orgànic Metropolità) i la normativa sectorial (Llei 10/2014 de consultes populars no referendàries i d'altres formes de

participació ciutadana; Llei 19/2004 de transparència, accés a la informació pública i bon govern; Llei 9/2003 de mobilitat de Catalunya; Llei 1/2010 d'urbanisme de Catalunya, entre d'altres) habiliten el desplegament d'una política pròpia de participació a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Amb l'objectiu de disposar d'un marc normatiu i organitzatiu propi per avançar cap a un govern metropolità obert i col·laboratiu, i dissenyar els instruments necessaris per al seu desenvolupament, es presenta la Carta de governança participativa de l'AMB. Aquesta Carta té com a objectiu impulsar, consolidar i aprofundir la governança participativa en el territori metropolità.

Aquesta Carta és una declaració i acord polític i de compromís davant de la ciutadania i el conjunt dels agents metropolitans per desenvolupar la política de governança participativa en el territori metropolità. Aquest document dona visibilitat a les accions desenvolupades i enceta una nova etapa, que no només suposi una millora i un aprofundiment dels mecanismes de participació ciutadana i el seu impacte sobre els serveis i polítiques metropolitanes, sinó que impulsi de forma preferent la construcció d'una governança metropolitana més cooperativa i la metròpoli com a comunitat política.

La Carta de governança participativa de l'AMB estableix el marc de referència pel que fa als objectius, els principis i valors del model participatiu, així com les línies de treball i instruments de participació pel seu desplegament.

Objectiu general

La Carta de Governança Participativa de l'AMB té com a objectiu emmarcar els principis i valors de la participació metropolitana, definir les línies de treball i dissenyar els instruments necessaris per al desenvolupament d'una governança participativa de l'AMB. Tot això, tenint en compte les particularitats d'una institució com l'Àrea metropolitana de Barcelona.

La governança participativa ha d'estar integrada dins d'una política més àmplia de govern obert que aglutini les polítiques relacionades amb la transparència, el retiment de comptes, la col·laboració, la integritat, la innovació i les dades obertes. Una política que impulsi i millori les xarxes de participació en la gestió pública, que consolidi els valors ètics i els mecanismes per refermar la integritat de la institució pública i que promogui la sensibilització de la societat, els servidors públics i representants electes sobre els valors del govern obert i col·laboratiu.

Aquest objectiu s'ha d'assolir tenint en compte la política de participació i, relacionada amb aquesta, el model de governança.

La **política de participació** de l'AMB ha d'impulsar la millora i l'aprofundiment dels mecanismes de participació ciutadana i el seu impacte sobre els serveis i polítiques metropolitans. Aquesta política ha de ser integral i transversal a les polítiques i serveis que es presten en el territori metropolità. El seu desplegament s'ha de fer tenint en compte les particularitats institucionals de l'AMB i del territori metropolità. En aquest sentit, s'ha de construir considerant l'arquitectura de participació preexistent en la resta de nivells territorials de la metròpoli de Barcelona. Això comporta aprofundir en el coneixement de l'actual ecosistema de participació de la metròpoli per evitar la duplicació d'òrgans i processos de participació. Cal garantir una integració harmònica amb els nivells administratius existents, i respectar l'autonomia local i el principi de subsidiarietat. Alhora, és necessari assegurar una visió compartida d'una cultura de participació que incorpori la visió dels agents participants, i que atorgui coherència, efectivitat i transversalitat a les polítiques desplegades.

Aquesta Carta aposta per un **model de governança** que no només impliqui millorar la vinculació amb la ciutadania, sinó que a més esdevingui el motor d'una governança metropolitana més cooperativa. Un model allunyat d'un esquema monocèntric i que consolidi una metròpoli policèntrica i en xarxa. Aquest esquema implica una articulació basada en la deliberació, la negociació i l'aprenentatge, que permeti conformar acords i consensos entre els diferents agents del territori metropolità.

Principis i valors

La governança participativa de l'AMB es regeix per 10 principis i valors clau que orienten i articulen la política de participació i govern obert i els diferents espais, mecanismes i instruments que la desenvolupen.

1. Visió compartida

L'AMB reconeix el dret fonamental de participar en condicions d'igualtat en els afers públics, de manera directa o bé per mitjà de representants, i es compromet a protegir-lo i facilitar-lo, promovent la participació en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les seves polítiques públiques amb ple respecte als principis de pluralisme, lliure iniciativa i autonomia.

La política de governança participativa de l'AMB es desplega sota una visió d'una cultura de participació compartida que atorga coherència, efectivitat i transversalitat a les polítiques desplegades i que, alhora, incorpora la visió dels municipis i agents del territori mitjançant la seva participació activa. Aquesta visió compartida es dona tant a l'interior de l'estructura de l'institució metropolitana, per a garantir l'impuls i la gestió dels espais participatius, com cap a enfora de l'ens metropolità.

2. Proximitat

La proximitat és un principi clau de l'acció metropolitana per garantir una política més i millor imbricada en la vida quotidiana de la ciutadania i dels territoris. Així, la vida quotidiana i les agendes dels municipis configuren un dels elements centrals de l'acció metropolitana. La proximitat es valora com un espai des del qual donar resposta als reptes globals i compartits i des d'on desplegar enfocaments participatius, per oferir respostes més adequades a la diversitat, aprofitant alhora els recursos del territori.

3. Cooperació

Les competències de l'Àrea Metropolitana de Barcelona es despleguen en estreta cooperació i en consulta amb els 36 municipis que la conformen per seguir avançant cap a ciutats i pobles més pròspers, cohesionats i sostenibles. La cooperació amb els municipis i altres administracions públiques supramunicipals, com ara la Generalitat de Catalunya o la Diputació de Barcelona, permet sumar per reforçar els recursos i el diàleg amb la ciutadania, amb un objectiu comú: garantir la coherència de la governança participativa en l'àrea metropolitana de Barcelona.

4. Col·laboració

L'AMB es compromet a complir amb les obligacions concretes derivades del deure de col·laboració. Les accions s'impulsen en col·laboració amb la resta d'administracions locals, que puguin necessitar assistència per a l'eficaç exercici de les seves competències. Alhora, s'impulsen en col·laboració de les diferents entitats socials, privades i públiques, així com altres col·lectius i agents del territori per tal d'obtenir resultats òptims en la dinamització de la governança participativa en l'àrea metropolitana de Barcelona.

5. Corresponsabilitat

La governança participativa de l'àrea metropolitana de Barcelona avança cap a la corresponsabilitat, garantint la participació del teixit social i comunitari de cada barri i territori en l'elaboració de polítiques i l'articulació de la diversitat de xarxes d'actors en la implementació de polítiques. A més dels esquemes tradicionals de participació associativa, es promouen nous escenaris participatius de voluntat i abast ampli, flexible i pluralista, així com dinàmiques de col·laboració i coproducció.

6. Transparència, retiment de comptes i dades obertes

L'AMB assumeix com a objectiu i obligació pròpia ampliar i reforçar la transparència de les seves activitats, i reconeix i garanteix el dret de la ciutadania i els municipis d'accés a la informació relativa a aquestes activitats públiques. L'AMB garanteix la transparència i retiment de comptes dels processos i instruments, garantint el seguiment i el retorn dels resultats, i l'atenció a les sol·licituds d'informació que presenti qualsevol persona. Es compromet a informar a la ciutadania de la seva gestió mitjançant els diversos mitjans al seu abast i mitjançant una comunicació accessible per a tothom.

L'AMB es compromet a posar en pràctica noves fórmules participatives sustentades en les noves tecnologies de la informació i el coneixement. Entre elles obrir, fer accessibles i comprensibles aquelles dades en mans de l'administració que puguin facilitar una participació, col·laboració i una deliberació més informada.

7. Eficàcia

L'Àrea metropolitana de Barcelona es compromet a assolir els objectius definits per a la política de governança participativa optimitzant els recursos disponibles entre les diferents àrees existents. Es valorarà en cada cas quina serà l'aportació més efectiva de recursos assegurant, com a mínim, les obligacions establertes per llei en termes de transparència, participació i retiment de comptes.

8. Innovació i millora continua

L'Àrea Metropolitana de Barcelona es compromet a impulsar processos d'innovació, que facilitin respostes per part de la ciutadania amb major eficàcia que altres alternatives, com una estratègia

per a fer front als actuals reptes. Alhora, l'acció metropolitana té en compte les lliçons apreses en els enfocaments adoptats i fa els ajustaments necessaris per a seguir promovent la governança participativa. La deliberació, la negociació i l'aprenentatge configuraran acords, consensos i xarxes de participació amb capacitat d'afrontar problemes col·lectius i satisfer necessitats i expectatives ciutadanes.

9. Incorporació de la diversitat

Les accions implementades per part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona s'adapten a les especificitats dels territoris, als col·lectius i individus que la componen. En les accions i xarxes de participació s'incentivarà i es facilitarà la incorporació d'aquesta diversitat (d'origen, d'edat, de gènere, d'orientació sexual, d'estudis, d'experiències vitals, etc.) entenent-la com a una riquesa i un valor per donar resposta a les complexitats actuals.

10. Accessibilitat i igualtat en la participació

L'Àrea Metropolitana de Barcelona reconeix i garanteix els drets a tots els ciutadans del seu àmbit territorial, a participar en els assumptes públics. D'acord amb els principis d'igualtat i accessibilitat, l'Àrea Metropolitana de Barcelona promou la mobilització i compromís de tota la ciutadania en els processos participatius que s'impulsin, amb especial èmfasi en les persones i col·lectius tradicionalment més allunyats d'aquests processos.

Línies de treball

Les línies de treball estan agrupades en dos grans objectius. En primer lloc, es preveuen quatre línies de treball per a millorar i consolidar les actuacions que s'estan desenvolupant per part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. I en segon lloc, es proposen cinc línies de treball per a aprofundir i innovar les accions que es despleguen des de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. En concret, les nou línies de treball proposades són:

- Línies de treball per a **millorar i consolidar**:
 1. Consolidar la política de participació dins de l'**estratègia de Govern Obert** de l'AMB
 2. Visibilitzar, dinamitzar i fer més transparents els **espais i instruments de governança en xarxa** existents
 3. Suport a l'elaboració i desplegament participatiu de les **polítiques metropolitanas**
 4. Suport i coordinació en **projectes de caràcter intermunicipal**
- Línies de treball per a **aprofundir i innovar**:
 5. Suport a la **coproducció i seguiment de serveis i equipaments metropolitans**
 6. Suport a la **gestió col·laborativa en els espais públics i infraestructura verda metropolitana**
 7. Avançar cap a una **participació híbrida** (digital i presencial)
 8. Dissenyar instruments específics per la **deliberació sobre grans projectes i/o controvèrsies metropolitanas**
 9. Impulsar instruments de **democràcia directa**

Línies de treball per a millorar i consolidar

Línia de treball 1. Consolidar la política de participació dins d'una estratègia de Govern Obert de l'AMB

Un primer objectiu del desplegament de la política de participació de l'AMB és el d'acompanyar i consolidar una estratègia de govern obert metropolitana. Seguint la visió proposada pel Pacte de Governança i Ciutadania de la metròpoli de Grenoble, la política de participació de l'AMB ha d'estar imbricada i articulada amb una política de govern obert metropolitana, que inclogui objectius de transparència, retiment de comptes, dades obertes i col·laboració.

En primer lloc, però, cal avançar en el disseny i desplegament d'una estratègia de govern obert, en continuïtat de les polítiques de transparència de l'Agència de Transparència. En aquest sentit, l'estratègia de govern obert metropolitana pot alinear-se amb els principis i valors de l'Aliança Mundial de Governaments Oberts (Open Government Partnership), de la qual Catalunya és membre, incorporant objectius de retiment de comptes (justificació permanent de la gestió administració i dels processos de participació i exigència de responsabilitats), la participació i inclusió (convidar a la ciutadania, entitats i administracions a participar en debats públics per a que puguin fer aportacions a la política pública) i la tecnologia i la innovació (com a principis que donen suport als tres anteriors).

Per tant, l'AMB ha d'**oferir informació i dades relatives a transparència i bon govern, de forma adequada i sistemàtica**, per a que la ciutadania estigui informada i pugui fer-ne una valoració adequada. L'AMB ha de vetllar perquè aquesta cultura de transparència i participació s'incorpori en les accions i metodologies de treball de totes les àrees de la institució, que han d'elaborar i publicar de forma periòdica i actualitzada la informació rellevant sobre les seves activitats, relacionades amb el funcionament dels serveis públics. D'aquesta manera es garanteix la transparència, seguiment i control, tal i com estableix el Reglament Orgànic Metropolità en concordança amb la normativa general existent.

Cal una política de participació transparent, oberta i visible tant cap endins de l'organització com cap enfora. Conseqüentment, per desplegar aquesta política són fonamentals els **canals de comunicació i contacte directe entre l'administració i la ciutadania**. L'AMB ha de desplegar un model d'atenció a la ciutadania amb un canal electrònic proactiu, proper (amb un llenguatge senzill, no administratiu) i amb processos homogenis, que faciliti les consultes sobre informació de la institució i els seus serveis públics, així com la tramitació de les demandes, reclamacions i suggeriments per mitjà presencial, telefònic i/o telemàtic.

Paral·lelament, **el desplegament de les polítiques de participació pot representar una palanca per avançar en el desenvolupament de l'administració col·laborativa**. Tots les àrees i direccions de l'administració metropolitana han de col·laborar amb la ciutadania i els municipis metropolitans i la resta d'administracions presents al territori, tot ajudant a promoure les diferents accions i serveis que es presten, posant la ciutadania en el centre de les decisions. En aquest sentit, cal incorporar mecanismes, instruments i sistemes que facilitin la coordinació de les organitzacions, tant de forma interna com cap a l'exterior.

Cal avançar en la utilització d'eines i instruments propis de la governança en xarxa, espais de coproducció. Aquesta participació col·laborativa en les polítiques i serveis metropolitans pot desplegar-se en les diferents fases del cicle de serveis, tant en elements vertebrals dels serveis, com en aspectes més complementaris. Aquest enfoc de la política de participació implica doncs la mobilització de diferents agents del territori.

En el marc de l'estratègia de govern obert, també són eines fonamentals per a desplegar aquesta política de participació, les **dades obertes i eines TIC**. Les dades obertes han de tenir un format adequat que sigui accessible i comprensible per a diferents nivells d'usuaris i usuàries, tot garantint la privacitat de les dades personals. **Assegurar una política de dades obertes per part de l'Àrea metropolitana de Barcelona fomenta una participació ciutadana activa**, que estimuli la deliberació, la opinió, així com l'acció. Per la seva part, les **solucions tecnològiques** esdevenen un aliat fonamental en la reducció de la corrupció, faciliten l'acció de l'administració, el govern obert i els processos co-participats.

Línia de treball 2. Visibilitzar, dinamitzar i fer més transparents els espais i instruments de governança en xarxa

L'aprofundiment de la política participativa implica la **millora i consolidació dels instruments de governança en xarxa**, que han esdevingut molt rellevants darrerament com a espais de diàleg i coordinació amb les institucions i entitats del territori metropolità (com ara, consells, acords i pactes,...).

Per tal d'assolir la millora i consolidació dels instruments de governança en xarxa serà necessari, d'una banda, fer-los més visibles i transparents, tant cap enfora com cap endins de la institució metropolitana. D'altra banda, caldrà millorar la seva efectivitat i impacte a través de la seva dinamització i seguiment, i connectar-los de manera efectiva amb els processos de presa de decisió, implementació i seguiment de les polítiques públiques metropolitanes.

Aquesta línia de treball pot implicar també **activar xarxes de participació, tot estimulant les interaccions necessàries per a la seva posada en marxa**. Serà rellevant identificar i posar de manifest les interdependències existents i enfortir les posicions nodals clau per tirar endavant les polítiques que interpel·lin els membres que conformen les diferents xarxes.

Igualment, pot ésser necessari **enfortir la densitat relacional de les xarxes de participació**. Per a fer-ho, caldrà generar condicions i escenaris, i dissenyar instruments per promoure la interacció entre elles. És fonamental la promoció de processos de generació de confiança, de facilitació de diàleg i de construcció d'espais de consens. Igualment, pot ésser pertinent impulsar l'entrada de nous actors, tot fent les xarxes més permeables i potencialment més denses, plurals i heterogènies.

Línia de treball 3. Elaboració i desplegament participatiu de les polítiques metropolitanes

Es proposa el desplegament d'un model participatiu que revisi i millori els canals i mecanismes existents que faciliten la intervenció dels ajuntaments i de la ciutadania en la gestió dels assumptes metropolitanos. Amb aquest objectiu, es proposa ampliar la cartera d'instruments per **consolidar la visió participativa en el desplegament de les polítiques metropolitanes**.

Per a fer-ho, caldrà tenir en compte l'actual densitat de l'entorn metropolità, on altres entitats supramunicipals també fan polítiques participatives, i trobar el nínxol per ampliar el **desplegament participatiu de totes les polítiques que són competència de l'AMB**: habitatge, aigua, infraestructura verda, qualitat ambiental, cohesió social i desenvolupament econòmic... Cal desenvolupar un model propi de suport, cooperació i coordinació, sense duplicar funcions d'altres administracions del territori.

Per a fomentar aquest desplegament participatiu de les polítiques cal, d'una banda, continuar fomentant la **participació en la formulació i el seguiment de les polítiques metropolitanes en els àmbits de participació vinculats a les competències dures** (medi ambient, mobilitat i planificació territorial i urbana), que, en l'escala metropolitana, són les que tenen més trajectòria

i més recursos en el context de la metròpoli barcelonina. D'altra banda, **caldrà ampliar a nous àmbits de polítiques**, on l'AMB també hi tingui competències i on encara no s'han desenvolupat experiències participatives, particularment les polítiques socials, o polítiques de caràcter transversal.

Igualment per a garantir el desplegament participatiu de les polítiques esdevé necessari **territorialitzar la participació en les polítiques metropolitanes i donar suport als ajuntaments en el desplegament local d'aquestes**. És a dir, incorporar la participació local/territorial en els processos d'elaboració i seguiment de les polítiques de l'AMB i incorporar-hi la visió des dels municipis mitjançant la participació activa dels ajuntaments en el seu desplegament participatiu. En aquest sentit, cal avançar en la coordinació de mecanismes participatius locals en els grans temes i processos de l'AMB i en la cooperació en el disseny i desenvolupament d'aquests per part dels actors locals de la participació (tècnics municipals, responsables polítics, òrgans municipals...).

Al seu torn, aquesta esdevindrà una forma d'**apropar la institució de l'àrea metropolitana a la ciutadania del territori**.

Per últim, per a garantir el desplegament participatiu de les polítiques, l'AMB té al seu abast diferents instruments de participació (veure següent capítol). Un instrument valuós poden ser les **conferències metropolitanes**: espais oberts on es promou l'intercanvi d'informació, la deliberació i les propostes sobre diferents polítiques i/o projectes metropolitanos. Aquests espais han demostrat ésser instruments de participació molt útils per debatre des de nous plans metropolitanos fins al futur de la metròpolis, grans projectes del territori o **controvèrsies metropolitanes**. Dins d'aquest format d'espai obert es poden impulsar diferents instruments com ara, les **audiències**, els **fòrum de participació i/o els debats metropolitanos**.

Línia de treball 4. Suport i coordinació en projectes de caràcter intermunicipal

Una altra línia de treball específica de la política participativa de l'AMB ha de ser la coordinació en projectes de caràcter intermunicipal. Per la seva naturalesa, i a diferència d'altres ens que actuen en el territori, l'AMB ha de tenir un paper central en la **cooperació i coordinació dels ajuntament metropolitanos en aquells projectes i iniciatives intermunicipals** que afectin a més d'un municipi metropolità (p. ex. planificació urbana i paisatge, equipaments i infraestructures, etc.). En aquest sentit, es tracta d'impulsar projectes com el *Repensem l'N-150*. *Projecte RiConnect*: un projecte liderat per l'AMB que té l'objectiu repensar, transformar i integrar infraestructures de mobilitat per a connectar persones, barris, ciutats i espais naturals.

Així, doncs, l'AMB s'ha d'encarregar d'impulsar, coordinar i donar suport en aquells projectes, plans i iniciatives que afecten a més d'un municipi metropolità en àmbits de la seva competència o que pel seu caràcter territorial tingui afectacions que sobrepassen els límits municipals. La finalitat d'aquesta tasca és garantir els desenvolupament d'estratègies urbanístiques, processos i instruments que fomentin, per exemple, el transport públic i la mobilitat activa, d'una forma coherent i alhora cohesionada, que inclogui la mirada de tothom.

Una de les tasques principals de l'AMB en aquests projectes de caràcter intermunicipal és **garantir la implicació de múltiples agents i actors, en els diferents processos i activitats de coproducció**. D'aquesta manera es garantiran resultats adaptats a la realitat dels municipis involucrats i, per tant, canvis més sostenibles en el temps. L'AMB ha de posar en diàleg a les xarxes de participació dels diferents municipis i posar a l'abast espais de coproducció. Això permetrà reforçar la densitat relacional existent de les xarxes de participació, el que podria donar lloc al desplegament d'un potencial ecosistema d'actors i xarxes vinculades a temàtiques específiques.

Igualment, en aquests projectes de caràcter intermunicipal, **la plataforma digital de participació pròpia de l'AMB pot esdevenir un instrument útil per aglutinar i integrar als processos participatius** que se'n derivin d'aquest tipus de projectes. Aquesta eina permet incloure funcionalitats per garantir la transparència, retiment de comptes i dades obertes dels esmentats processos.

Línies de treball per a aprofundir i innovar

Línia de treball 5. Suport a la coproducció i al seguiment de serveis i equipaments metropolitans

Un àmbit prioritari de treball és la **participació en la gestió, prestació i seguiment dels serveis públics metropolitans**, d'acord amb la Llei 31/2010 de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i el Reglament Orgànic Metropolità.

En aquest sentit, la política de governança participativa ha de passar per **dissenyar i desplegar accions i instruments enfocats a la participació en els serveis públics propis de l'AMB**: aigua, residus, transport públic, habitatge, espai públic i medi ambient. La participació de la ciutadania, entitats i agents del territori metropolità en el disseny i desplegaments dels serveis i equipaments metropolitans porta implícita una gestió basada en dades i evidències, la transparència de la informació i el retiment de comptes del resultat de l'avaluació d'aquestes polítiques i serveis públics.

La participació de la ciutadania, entitats i agents del territori en els serveis metropolitans pot donar-se en diversos moments, nivells i a través de diferents instruments. Així, es pot donar tant en la **fase de disseny i d'implementació del servei** (coproducció), **com en un nivell més estratègic del servei** (co-creació).

El model de participació de l'AMB pot fomentar la coproducció col·lectiva tant en aspectes de l'espina dorsal del servei, com en aspectes més complementaris. Alhora, en les diferents fases del cicle dels serveis: des de la posada en marxa (p.ex. identificació i prioritització d'oportunitats recreatives desitjades en un parc natural), fins el co-disseny (p.ex. disseny de rutes de carril bici amb la ciutadania), la co-gestió (p.ex. manteniment de les rutes de carril bici amb la comunitat) i l'avaluació (p.ex. espais consultius de control i seguiment ciutadà de la seguretat i la qualitat de les rutes en bicicleta).

Igualment, **caldrà considerar l'ús de les noves tecnologies en aquests processos de prestació i/o millora dels serveis públics.** En alguns casos, les noves tecnologies poden afegir una capa digital a la coproducció del servei (des de la valoració dels serveis mitjançant enquestes digitals). En d'altres, poden transformar completament els serveis prestats. Relacionat amb aquest element tecnològic, els Hackatons ofereixen un nou mètode de coproducció (esdeveniments de codificació/prototips impulsats per les administracions públiques per a la ciutadania, sovint basats en dades obertes) i una font per a noves iniciatives de coproducció de, per exemple, aplicacions i altres solucions tècniques que permeten una posterior coproducció.

Finalment, pel que fa al seguiment dels serveis, les evidències mostren que **la creació de mecanismes d'avaluació i control ciutadà dels serveis públics metropolitans poden millorar la implementació de programes, l'accés als serveis públics i la confiança en els proveïdors de serveis.** Així, en aquest sentit, l'AMB pot impulsar des d'enquestes de valoració dels serveis, com una eina d'avaluació que mesura periòdicament la qualitat de servei i satisfacció de les persones que han utilitzat els serveis públics, fins la conformació de comitès

d'usuaris per la millora de la qualitat dels serveis públics. També pot impulsar altres mecanismes de control social com ara els Observatoris ciutadans. Aquests espais estan conformats per entitats independents, gestionats des de la ciutadania i amb l'objectiu d'interactuar de manera pública i transparent amb les diferents administracions i garantir el seguiment i transparència de les diferents polítiques o la gestió del béns comuns, com ara l'aigua.

Línia de treball 6. Suport a la gestió col·laborativa en els espais i infraestructures verdes metropolitanas

Un àmbit en el qual l'AMB té competències específiques són els espais i infraestructures verdes, particularment aquells de caràcter intermunicipal: parcs metropolitanas, platges, espais fluvials... Aquests són espais especialment rellevants per l'ús intensiu que en fa part de la població metropolitana i pel potencial que tenen de generar sentiment de pertinença metropolitana.

Aquesta línia de treball és una bona oportunitat per **avançar en el desenvolupament de la gestió col·laborativa**. És a dir, en col·laboracions puntuals o estables entre l'Àrea Metropolitana de Barcelona i la ciutadania, entitats, el teixit associatiu metropolitana i altres administracions que tinguin competències o intervinguin, en actuacions d'interès públic, com ara la gestió adequada d'espais i infraestructura verda de titularitat metropolitana.

Per a fer-ho, cal avançar en el **desplegament d'espais i instruments** participatius amb l'objectiu d'impulsar la gestió col·laborativa d'aquests espais i infraestructures verdes metropolitanas. En concret, entre els instruments de participació que es poden desplegar destaquen els següents.

En primer lloc, es pot impulsar la conformació d'**òrgans de participació i seguiment de la qualitat i gestió dels espais**. Aquests poden tenir caràcter informatiu, consultiu o deliberatiu i funcions operatives fins a més estratègiques. Alguns dels objectius d'aquests òrgans de participació poden ser: a) col·laborar en el millor funcionament de l'equipament o espais verd, proposant iniciatives o activitats; b) debatre les línies principals de planificació o programació de la direcció de l'equipament o espai; c) facilitar la dimensió comunitària dels equipaments o espais connectant les seves activitats amb les xarxes socials i comunitàries de l'entorn; entre d'altres.

En segon lloc, l'AMB pot impulsar també **iniciatives de gestió col·laborativa** orientada a la millora dels espais i infraestructura verda metropolitana dels quals l'Àrea Metropolitana de Barcelona n'és titular. En aquest sentit, són un bon exemple de processos co-participats³ els impulsats des del Parc Natural de Collserola. Aquests **processos estan adreçats tant a entitats, com a empreses privades i ciutadania a nivell individual**. Amb les entitats, es desenvolupen programes de gestió participativa en projectes que requereixen d'accions i decisions mancomunades amb altres actors, a banda del Parc Natural de Collserola; i també, altres projectes de col·laboració en els que les entitats demanen participar. Aquest tipus de projectes es regeixen per plans de treball anuals, que s'elaboren de forma conjunta entre l'entitat i l'equip tècnic del Parc. Amb les empreses, es desenvolupen activitats de Responsabilitat Social Corporativa (voluntariat corporatiu) i de patrocini i mecenatge. Per últim, a nivell individual la ciutadania pot integrar-s'hi també en els programes que proposi el Parc.

En tercer lloc, a partir de l'experiència de l'ajuntament de Barcelona, també es pot posar en pràctica la **gestió cívica dels espais i equipaments verds metropolitanas**. Sota aquest paraigües, entitats, fundacions, organitzacions i associacions ciutadanes sense ànim de lucre podrien participar en la gestió d'espais i infraestructura verda la titularitat dels quals correspongui

³ El Parc Agrari del Baix Llobregat també ofereix un altre exemple d'iniciatives de gestió col·laborativa. D'acord amb el Pla de gestió i desenvolupament del Parc, el "partenariat" és la forma de relació preferent amb el sector agrari per impulsar projectes conjuntament. El Consorci del Parc Agrari actua en l'àmbit de la dinamització econòmica mitjançant acords específics amb entitats i empreses del sector agrari per desenvolupar iniciatives que suposen avançar en uns objectius coincidents.

a l'AMB. Per a fer-ho, l'AMB ha de posar a disposició de les associacions ciutadanes i entitats, mitjans materials i econòmics perquè realitzin millor els seus projectes i les seves activitats, sempre que sigui legalment possible i d'acord amb la normativa aplicable. Aquesta gestió co-participada dels espais i infraestructura verda metropolitana es pot vincular a través de convocatòries de subvencions, convenis anuals o plurianuals i acords de col·laboració..

D'igual forma esdevenen rellevants els **projectes de ciència ciutadana**, en els quals la recerca científica compta, de forma parcial o completa, amb la participació activa de la ciutadania, o científics amateurs o no professionals, en alguna fase del procés de recerca. D'aquesta forma, l'AMB estaria impulsant la creació de sinèrgies entre els actors que hi participen en l'àmbit dels espais i infraestructura verda metropolitana.

Aquesta diversitat d'experiències de gestió col·laborativa, ja experimentades en el cas del Parc Natural de Collserola, **es poden ampliar i extrapolar a altres espais i infraestructura verda i blava metropolitana**, com ara els parcs metropolitans, el parc agrari, les franges marítimes (platges), els espais fluvials i la gestió de conques. A més, en aquests recursos d'ús comú, la gestió col·laborativa esdevé fonamental per garantir la sostenibilitat d'aquests espais.

Línia de treball 7. Avançar cap a una participació híbrida (digital i presencial)

En el marc de l'aprofundiment i consolidació de la participació i el govern obert, una línia de treball prioritària hauria de ser avançar en el **disseny i desplegament de la democràcia híbrida a l'Àrea Metropolitana de Barcelona**, tot integrant instruments de democràcia digital amb la participació presencial. El disseny i desplegament de la democràcia híbrida ha d'evitar la bretxa digital que afecta diferents grups socials de la població, i facilitar la participació i assegurar la transparència dels processos participatius.

En aquesta línia de treball és prioritari avançar en la **creació d'una plataforma de participació de l'AMB**, del tipus Decidim. El desplegament d'una plataforma pròpia de l'AMB hauria d'anar acompanyada d'una reflexió al voltant de la seva **integració o interconnexió amb les altres plataformes de participació existents en l'entorn metropolità**, ja que una part important dels ajuntament metropolitans ja compta amb aquests tipus de plataformes. De fet, caldrà contemplar la seva vinculació amb la federació a escala regió de plataformes Decidim, en base al Compromís Metropolità 2030, i la seva connexió amb la xarxa de laboratoris ciutadans.

En aquest sentit, la democràcia híbrida també s'ha de **desenvolupar en el marc de l'estratègia més àmplia de govern obert**, explorant les potencialitats de la tecnologia per avançar en la transparència, retiment de comptes, dades obertes, administració digital, tot potenciant les àrees personals en els portals web a partir dels interessos i dels moments vitals dels ciutadans i ciutadanes.

Finalment, la creació d'una eina d'aquestes característiques pot **acompanyar el desplegament de tota la resta de línies de treball, dotant-les d'eines i funcionalitats**.

Línia de treball 8. Dissenyar instruments específics per la deliberació sobre grans projectes i/o controvèrsies metropolitanas

Donat el caràcter territorial de l'AMB, un àmbit de la política de participació particular que cal desenvolupar és el dels **instruments participatius vinculats a grans projectes o controvèrsies metropolitanas**. En aquest cas, es poden utilitzar **instruments de caràcter informatiu i deliberatiu, com ara les conferències metropolitanas, que tenen per objectiu validar i millorar projectes que afecten al conjunt del territori metropolità** (planificació territorial, infraestructures o equipaments amb un impacte significatiu en el medi ambient o el territori metropolità), **i fins i tot localitzar-los en aquells territoris amb un major impacte del projecte a debat**.

Amb aquest objectiu, és necessari avançar en el disseny d'instruments com les audiències públiques, debats o fòrums públics. Les principals funcions d'aquests han de ser la d'informació, debat i validació d'aquests gran projectes. En aquest àmbit la Llei 10/2014 també preveu un altre tipus de mecanisme, els fòrums de participació, que també encaixa en els objectius de debats sobre projectes i seguiment dels serveis públics. Els fòrums de participació també tenen funcions de deliberació i anàlisi sobre la idoneïtat i els efectes d'una iniciativa pública, així com de seguiment, proposta de millora i avaluació de polítiques i serveis públics. Però, a diferència d'altres mecanismes de caràcter obert com les audiències, és necessari comptar amb un registre voluntari de participació.

Línia de treball 9. Impulsar instruments de democràcia directa

Per aprofundir i innovar la governança participativa de l'AMB, Cal avançar en l'impuls de la democràcia directa, a través d'instruments que permeten la **presa de decisions a la ciutadania sense intermediació**, tal i com preveu el marc normatiu vigent.

Els dos principals instruments de democràcia directa, les consultes i iniciatives ciutadanes, estan contemplades en el marc normatiu actual, però requereixen d'un major desenvolupament operatiu i logístic en el marc de l'àmbit metropolità.

Pel que fa a les consultes, particularment les consultes populars no referendàries d'àmbit local, són un mecanisme previst per la Llei 10/2014 i, per tant, com a ens locals l'AMB ja el podria desplegar. Gràcies a aquest marc jurídic que les possibilita i per les característiques que li atorga la llei, es tracta d'un dels instruments de democràcia directa més adients pel desplegament inicial de la política de participació de l'AMB. Les consultes ciutadanes són **processos de presa de decisions sobre competències de l'AMB però també obertes a altres matèries de política pública, no vinculants, i a través del vot individual**. Poden ser tant d'iniciativa institucional, com també d'iniciativa ciutadana.

En segon lloc, posant l'accent en la capacitat i responsabilitat ciutadana, les iniciatives ciutadanes tindrien per objectiu **instar a l'AMB a impulsar una política determinada, incloure debats als Consell metropolita o presentar propostes d'actuació administrativa o d'actes jurídics, en el marc de les seves competències**. En aquest cas sí es requeriria algun tipus de desplegament reglamentari, sobretot pel que fa a la determinació del nombre de ciutadans o, fins i tot, la distribució territorial d'aquests a l'hora de presentar la iniciativa o validar els resultats d'una consulta.

Instruments de participació

Sense la voluntat d'exhaustivitat, en la següent taula es fa un recull dels principals instruments de participació dels que podria disposar l'Àrea Metropolitana de Barcelona per impulsar la governança participativa en el territori metropolità. A continuació es fa una breu descripció dels diferents instruments proposats.

Taula 5. Objectius i composició dels principals instruments de participació a l'abast de l'AMB

INSTRUMENTS	DEFINICIÓ	COMPOSICIÓ
--------------------	------------------	-------------------

Processos	Processos limitats en el temps per incorporar la visió de ciutadania, entitats, empreses i altres institucions a la planificació i/o serveis metropolitans. Poden incorporar òrgans, taules, conferències, espais online, etc.	Ciutadania, entitats, col·lectius específics, experts, empreses
Òrgans	Espais estables i permanents de coproducció i seguiment de polítiques i serveis metropolitans	Institucions, entitats, operadors experts
Taules	Espais de deliberació i anàlisi sobre temes específics. Poden tenir caràcter puntual	Institucions, entitats, operadors i experts
Conferències	Espais oberts d'informació, deliberació i proposta sobre grans plans i/o projectes metropolitans. De caràcter puntual vinculat als plans/projectes.	Ciutadania, tècnics especialitzats i institucions, entitats, operadors i experts
Plataformes online	Eina per la participació digital/híbrida del conjunt metropolità	Ciutadania
Iniciatives ciutadanes	Incorporació de temàtiques a l'agenda política per part de la ciutadania. Inclouen també les consultes d'origen ciutadà	Ciutadania
Gestió col·laborativa	Coproducció i gestió participativa d'espais i equipaments	Ciutadania, entitats, empreses

Font: elaboració pròpia.

Els instruments de participació es poden classificar depenent de qui pren les decisions i com es prenen. En primer lloc, en un model de democràcia representativa-deliberativa, on la responsabilitat de prendre la decisió per part dels representants electes es combina amb la incorporació de processos de deliberació pública, trobem instruments com ara els **processos de participació ciutadana**. L'Àrea Metropolitana pot desplegar **processos de participació ciutadana**, com actuacions institucionalitzades destinades a facilitar i promoure la intervenció de la ciutadania en la definició i planificació de les polítiques públiques metropolitanes. Els processos poden tractar temes sectorials, territorials, específics o globals, i tenen per objecte garantir el debat i la deliberació entre la ciutadania i les institucions públiques per a recollir l'opinió dels ciutadans respecte a una actuació pública concreta en les fases de proposta, decisió, implementació o avaluació. Els processos es poden desenvolupar en les modalitat presencial, digital o híbrida.

En els processos de participació ciutadana hi poden prendre part les persones majors de setze anys. Tanmateix, si la naturalesa o l'objecte ho requereix o ho aconsella, pot reduir-se l'edat mínima de les persones participants, motivant-lo en la convocatòria.

Els processos poden ser oberts a tota la població metropolitana o anar dirigits, per raó del seu objecte o àmbit territorial, a un determinat o determinats col·lectius de persones. Hi poden participar les entitats, organitzacions i persones jurídiques en general amb independència de la seva forma o estatut jurídic, en interès propi o d'altres persones, així com les plataformes, xarxes o altres formes d'acció col·lectiva.

Paral·lelament, els **òrgans de participació** són un altre instrument de participació a l'abast de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Els òrgans de participació són espais estables i permanents de coproducció i seguiment de polítiques i serveis metropolitans. Aquests instruments tenen com a objectiu facilitar la participació ciutadana en l'àmbit de més proximitat sectorial o territorial i contribuir a la deliberació democràtica. Els òrgans de participació poden estar vinculats a un tema concret o a una part delimitada de l'àrea metropolitana.

Igualment, es poden desplegar espais de deliberació, on assemblees a través de l'intercanvi d'arguments, es pugui decidir. En aquesta línia, l'AMB pot desplegar **taules de participació**, com espais de deliberació i anàlisi sobre temes específics. Poden tenir caràcter puntual, és a dir que s'organitzen expressament per a un procés participatiu, especialment quan els espais estables són inexistents o no són adequats.

També es poden posar en marxa **Conferències**, com espais oberts de informació, deliberació i proposta sobre grans plans i/o projectes metropolitans. Aquests espais tenen com a objectius: a) Facilitar el dret a participar, b) Millorar la qualitat democràtica i col·laborar a superar la desafecció política, c) Aconseguir deliberacions de qualitat, d) Influir en les decisions polítiques, e) Construir visions compartides, f) Obtenir relacions transparents entre l'Administració i la ciutadania, g) Implicar la societat civil en objectius col·lectius. En les conferències hi poden participar tant tècnics especialitzats i institucions, com entitats, operadors i experts, i ciutadania en general.

Dins d'aquest format d'espai obert, es pot distingir entre **audiències**, **fòrum de participació** i **debats metropolitans**. Les audiències són el procés de participació ciutadana mitjançant el qual s'ofereix a les persones, entitats i organitzacions la possibilitat de presentar i debatre propostes amb relació a una determinada actuació pública. Poden ésser generals o anar adreçades a col·lectius específics si la qüestió sotmesa a participació només afecta directament un determinat col·lectiu o sector de la població.

En aquest àmbit la Llei 10/2014 també preveu un altre tipus de mecanisme, els **fòrums de participació**, que també encaixa en els objectius de debats sobre projectes i seguiment dels serveis públics. Els fòrums de participació poden tenir caràcter temporal o permanent, i poden estar integrats per un conjunt de ciutadans i de representants d'entitats cíviqes seleccionats per l'administració com a mostra representativa d'un sector o col·lectiu directament concernit per la iniciativa o política pública. També poden incloure experts en la matèria independents.

Els fòrums de participació tenen funcions de deliberació i anàlisi sobre la idoneïtat i els efectes d'una iniciativa pública, així com de seguiment, proposta de millora i avaluació de polítiques i serveis públics. Però, a diferència d'altres mecanismes de caràcter obert com les audiències, és necessari comptar amb un registre voluntari de participació.

Igualment, es pot comptar amb el desplegament de **debats públics/metropolitans**, que d'acord amb el model francès, incorporen la participació ciutadana (informació, deliberació i validació) en grans projectes de planificació territorial o d'infraestructures amb un impacte significatiu en el medi ambient.

En un model de democràcia directa, l'AMB també pot disposar d'instruments de participació, tanmateix requereixen d'un desplegament reglamentari previ. En concret, l'Àrea Metropolitana de Barcelona pot impulsar també les **iniciatives ciutadanes**. Aquests instruments tenen la finalitat d'instar a l'AMB a impulsar una política determinada, incloure debats als Consell metropolita o presentar propostes d'actuació administrativa o d'actes jurídics, en el marc de les seves competències. Ara bé, el desplegament reglamentari previ hauria d'especificar aspectes com el nombre de ciutadania necessària a l'hora de presentar la iniciativa o validar els resultats d'una consulta, o la distribució territorial de la ciutadania.

Dins de les iniciatives ciutadanes, també s'hi poden impulsar **consultes ciutadanes**, d'acord amb la Llei 10/2014 i, per tant, com a ens locals l'AMB ja el podria desplegar. Les consultes ciutadanes són processos de presa de decisions sobre competències de l'AMB però també obertes a altres matèries de política pública, no vinculants, i a través del vot individual. Poden ser tant d'iniciativa ciutadana, com també d'iniciativa institucional.

En relació a la formulació de la pregunta i de les respostes alternatives que es posen a disposició dels i de les votants, s'haurà de garantir els següents aspectes, d'acord amb la *Guia pràctica per impulsar consultes ciutadanes al món* de la Generalitat de Catalunya (2021). En primer lloc, claredat, doncs no es poden fer preguntes ambigües o que generin confusió. En segon lloc, simplicitat, tot evitant formulacions molt tècniques, complexes i que requereixin coneixements previs. En tercer lloc, les respostes han de ser exhaustives i excloents. Això implica que el ventall de respostes que es proposen ha d'abraçar totes les possibilitats i no es poden encavalcar entre elles. Igualment, les respostes han de ser consensuades: aquells que defensen les diferents opcions haurien d'estar d'acord amb la formulació de la pregunta. Finalment, un altre criteri ha tenir en compte és la neutralitat: la formulació de la pregunta no ha de ser tendenciosa, incloure judicis de valor, o contenir biaixos vers cap de les opcions de resposta, tant pels possibles efectes en els resultats com per no restar confiança ciutadana en la neutralitat de la consulta.

Per últim, l'Àrea metropolitana també té al seu abast instruments de **gestió col·laborativa**. Aquestes són col·laboracions puntuals o estables entre l'Administració pública i la societat civil (entitats del Tercer Sector, plataformes cíviques, moviments socials...) en actuacions d'interès públic, com ara la gestió (en major o menor grau) adequada de projectes/serveis/espais/equipaments de titularitat pública. Per a fer viable aquesta gestió col·laborativa es poden posar en marxa diferents mecanismes, com ara òrgans de participació com consells consultius, iniciatives de gestió participativa, ciència ciutadana, entre d'altres.

Finalment, aquests instruments de participació poden estar allotjats o vincular-se a través d'un recurs tecnològic, transversal, com ara una **plataforma online**; una eina per la participació digital/híbrida del conjunt metropolità. Aquesta plataforma, del tipus Decidim, és una eina compartida, que aglutina els diferents processos i òrgans participatius de la institució. Aquest instrument pot permetre superar l'actual desintegració actual dels processos en diferents webs o plataformes pròpies per a cada procés.

4.2. Servei de participació de l'AMB

En aquest apartat es presenta l'objectiu general que ha de complir el Servei de participació dins l'entitat metropolitana, així com les tasques operatives que hauria de desenvolupar. Seguidament, s'indiquen els recursos necessaris i adients amb els que hauria de comptar aquest Servei pel desenvolupament de les seves funcions i per garantir la seva capacitat de transversalitat dins de la institució metropolitana.

Per a poder posar en marxa aquest servei, de cara al proper mandat 2023-2027, restaria pendent impulsar un procés de reflexió sobre, en primer lloc, l'articulació de forma pràctica d'aquest servei amb la ja existent Agència de Transparència i política de govern obert actual; i en segon lloc, relacionat amb l'anterior punt, impulsar un procés de reflexió sobre la ubicació d'aquest ens tècnic en l'organigrama de l'entitat metropolitana.

La posada en marxa d'aquest servei de participació permetrà resoldre l'actual manca d'un referent i interlocutor metropolità de les polítiques de participació en l'estructura organitzativa de l'AMB, tant per a agents externs, com pels equips a l'intern de l'AMB.

Objectiu general

Dissenyar i desplegar la política de governança participativa dins de l'estratègia de Govern Obert de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a través del desplegament de la Carta de Governança Participativa o qualsevol altre element normatiu que es pugui desenvolupar per regular i implementar la política de governança participativa de l'AMB.

El servei de participació de l'AMB ha de **liderar i impulsar el desplegament de la política de governança participativa metropolitana dins la consolidació de l'estratègia de govern obert de l'AMB**. Les accions del servei de participació s'han d'integrar en l'estratègia de govern obert de l'AMB i ha de donar suport al conjunt d'instruments i accions que desenvolupi l'AMB: transparència i dades obertes, retiment de comptes i governança participativa.

El Servei de participació ha de ser responsable de donar suport al disseny i desplegament de la política de participació de l'AMB, a través de diferents eines, metodologies i instruments, tot garantint que aquesta sigui coherent i reconeixible en el conjunt de l'organització.

En aquest sentit, el Servei de Participació ha de ser el principal agent del desplegament de la política de participació de l'AMB. D'aquesta manera, ha de ser l'ens encarregat de coordinar i donar suport en el disseny i implementació dels instruments participatius, així com en les tasques d'organització, dinamització i seguiment dels treballs dels instruments de participació de l'AMB; en col·laboració amb la resta d'àrees i agents metropolitans.

Tasques operatives

En concret, el Servei de Participació desenvolupa les següents funcions:

1. Ser el referent i **interlocutor** de la política de participació metropolitana
2. **Coordinar** els instruments i accions participatives entre les àrees de l'AMB
3. **Visibilitzar, dinamitzar i fer més transparents** els espais i instruments de governança en xarxa existents
4. **Establir** llaços de cooperació amb els ajuntaments metropolitans
5. **Fomentar** processos d'innovació i avaluació per a la seva millora contínua
6. **Instal·lar i mantenir** activa la plataforma digital de participació de l'AMB
7. **Impulsar** instruments de democràcia directa

1. Ser el referent i interlocutor de la política de participació metropolitana

El Servei ha d'exercir de **referent i interlocutor de les polítiques de participació per a agents externs, ja siguin altres institucions i ens governamentals, com per a agents no-governamentals del territori metropolità** (agents socials i econòmics, teixit associatiu, ciutadania en general...). Aquest servei ha de ser la referent de participació de l'AMB: l'entitat que centralitzi, coordini, dissenyi i implementi els òrgans i processos de participació.

Tant els agents metropolitans com els equips tècnics de participació designats pels diferents departaments, administracions o entitats, podran identificar a l'equip d'aquest servei com les principals interlocutores per assegurar una coordinació eficaç del desplegament de la política de participació metropolitana.

Aquest Servei també s'ha d'encarregar de **millorar la visibilitat de la participació metropolitana** cap enfora. En aquest cas, és clau el paper de comunicació i informació que pot fer el servei vers a la ciutadania i el teixit social organitzat metropolità. El Servei hauria de ser un referent especialment per entitats, altres administracions i la ciutadania en general en relació a les possibilitats i accions participatives que es poden dur a terme en el marc de l'AMB.

Alhora, com a referent, ha d'impulsar la **comunicació i interlocució amb altres actors governamentals del sistema metropolità, ja siguin els ajuntaments metropolitans com altres òrgans i ens supramunicipals**, que desenvolupin polítiques de participació. El Servei ha de ser el referent pels ajuntaments metropolitans, pels responsables i tècnics de participació dels ajuntaments metropolitans, però també pels tècnics i responsables d'altres àrees municipals que desenvolupin processos participatius, juntament amb els seus referents sectorials de l'AMB.

En conjunt, el Servei també hauria de tenir **coneixement i contacte amb els altres espais de participació i agents de la participació del territori**. D'una banda, el Servei ha d'impulsar instruments per a conèixer els diferents mecanismes de participació existents en el territori metropolità (a nivell municipal, comarcal...) i **mantenir una activitat d'escolta activa dels debats que s'hi produeixen**. D'altra banda, també ha d'identificar i conèixer les entitats i persones més rellevants que participen en aquests mecanismes, i mantenir comunicació fluida amb els seus referents per tal de mantenir-los informats i mobilitzats en els espais metropolitans.

Igualment, el Servei ha de territorialitzar la participació en les polítiques metropolitanes i donar suport als ajuntaments en el desplegament local d'aquestes. És a dir, incorporar la participació local/territorial en els processos d'elaboració i seguiment de les polítiques de l'AMB i incorporar-hi la visió dels municipis mitjançant la participació activa dels ajuntaments en el seu desplegament participatiu.

2. Coordinar els instruments i accions participatives entre les àrees de l'AMB

El Servei ha de tenir un marcat caràcter transversal. Ha de **donar suport i coordinar transversalment el conjunt d'accions participatives que desenvolupin les diferents àrees de l'AMB**, assegurant la qualitat i coherència del conjunt de la política de participació i que permeti superar dificultats relacionades amb una baixa corresponsabilitat transversal dins de l'estructura institucional per a l'impuls i gestió dels processos participatius.

Per a fer-ho, el Servei haurà d'elaborar un pla de divulgació del model de participació de l'AMB a les direccions i àrees de l'AMB. Igualment, el Servei s'encarregarà d'oferir -directament o indirectament- formació i sensibilització a l'interior de les direccions i àrees de l'AMB i als càrrecs polítics electes. Les àrees temàtiques objecte de les formacions han de ser les relacionades amb la governança participativa (participació ciutadana, govern obert, dades obertes, etc). La divulgació del model de participació a l'interior de l'estructura institucional i l'impuls als processos formatius permetrà **enfortir la cultura participativa dins de l'estructura de l'AMB i promoure una visió compartida de la participació**.

Aquest ens tècnic ha de promoure espais i mecanismes per a compartir aprenentatges i experiències entre els diferents processos, que contribueixi al desenvolupament d'una política de participació coherent i cohesionada, i que aconseguixi **que tota l'organització acompanyi els objectius participatius**, convençuts de la utilitat percebuda dels mecanismes participatius per part de la resta d'àrees de l'AMB.

Adicionalment, el Servei de participació s'encarregarà de l'elaboració anual d'un informe de l'activitat participativa de la metròpoli amb recomanacions per a la millora dels processos participatius.

En definitiva, el Servei de participació és responsable d'assegurar el suport, la qualitat, coordinació i transversalitat entre les àrees de l'AMB pel què fa als instruments i accions participatives.

3. Visibilitzar, dinamitzar i fer més transparents els espais i instruments de governança en xarxa existents

El Servei ha d'impulsar i consolidar els **instruments de governança en xarxa existents**. D'una banda, fent-los més visibles i transparents, tant cap enfora com cap endins; d'altra banda, millorant la seva efectivitat i impacte a través de la seva dinamització i seguiment.

En aquest sentit, el Servei de participació podrà impulsar les interaccions de les diferents xarxes de participació i, en cas de ser pertinent, fomentar l'entrada de nous actors fent xarxes més permeables, denses i plurals. Igualment, el Servei pot estimular interaccions necessàries per a què certes xarxes es posi en marxa o en contacte, tot identificant les interdependències. Per a fer-ho, el Servei haurà de generar condicions necessàries, escenaris òptims i dissenyar instruments per promoure aquesta interacció. Cal connectar les xarxes de participació de manera efectiva amb els processos de presa de decisió, implementació i seguiment de les polítiques públiques.

El servei ha de tenir un rol de facilitador, tot promovent processos i espais per a la generació de confiança, de facilitació de diàleg i de construcció d'espais de consens entre els actors de les diferents xarxes de participació existents.

Finalment, el Servei de participació haurà d'impulsar els instruments de governança previstos en la Carta de governança i d'altres, de ser necessaris, per assolir l'objectiu de visibilitzar, dinamitzar i fer més transparents els espais i instruments de governança en xarxa existents.

4. Establir llaços de cooperació amb els ajuntaments metropolitans

El Servei de participació ha de **desplegar, coordinar i donar suport en el disseny, implementació i avaluació dels processos participatius dels municipis, incloent aquells vinculats a projectes intermunicipals, i els instruments de participació que se'n despleguin**. La consolidació de llaços de cooperació entre l'AMB i els municipis garantirà el desplegament d'una política de participació coherent, efectiva i transversal que, alhora, incorpori la visió dels municipis i agents del territori mitjançant la seva participació activa.

Així, el Servei de participació de l'AMB ha d'enfortir la coordinació dels mecanismes participatius locals en els grans temes i processos de l'AMB i en la cooperació en el disseny i desenvolupament d'aquests per part dels actors locals de la participació (tècnics municipals, responsables polítics, òrgans municipals...). Al seu torn, els tècnics i responsables de les àrees municipals que desenvolupin processos participatius han de trobar en aquest Servei, el seu principal referent pels ajuntaments metropolitans a l'hora de desplegar la política de participació.

Per a fer-ho possible, serà necessari **posar a l'abast dels municipis, recursos (materials i tècnics)** per al desplegament d'instruments de participació dels municipis i espais d'intercanvi sobre participació integrats per tots els agents metropolitans rellevants (tècnics, polítics i socials). El Servei haurà de **promoure espais de diàleg i processos de construcció de consens amb**

els municipis i els seus equips tècnics (tant sectorials, com de participació), que permetin assolir resultats òptims en la dinamització de la governança participativa en l'àrea metropolitana de Barcelona.

Serà necessari també establir llaços de cooperació amb els ajuntaments metropolitans per **garantir estratègies de comunicació i difusió dels diferents processos de forma coherent i compartida**. També per a poder gestionar, per exemple, la cessió d'espais per a les sessions participatives o per impulsar la mobilització de la participació local.

En aquest sentit, el Servei pot d'impulsar la **creació i activació de xarxes de participació en el territori metropolità**. En aquesta línia, serà important impulsar la conformació de xarxes de col·laboració temàtiques o geogràfiques, a escala metropolitana o inframetropolitana, que serveixi als municipis i als agents metropolitans com espais per compartir problemàtiques similars; identificar temes per incloure en l'agenda política metropolitana, entre d'altres. També caldrà posar de manifest les interdependències existents entre les xarxes de participació i enfortir la densitat relacional de les xarxes. D'aquesta manera, s'estarà consolidant l'ecosistema de participació metropolità.

En els casos d'**aquells projectes i iniciatives intermunicipals** que afectin a més d'un municipi metropolità (p. ex. planificació urbana i paisatge, equipaments i infraestructures, etc.) o que pel seu caràcter territorial tingui afectacions que sobrepassen els límits municipals, el rol de facilitador i coordinador de l'AMB serà especialment important. En aquests casos, el paper de l'AMB com a entitat referent per impulsar la cooperació i coordinació dels ajuntament metropolitans serà imprescindible.

Per últim, la **plataforma digital de participació ciutadana** pròpia de l'AMB pot esdevenir un altre instrument de participació rellevant no només per allotjar els projectes i iniciatives derivades dels processos de participació dels municipis, i dels processos intermunicipals, sinó també per garantir la inclusió de funcionalitats i eines per garantir la transparència i retiments de comptes dels mateixos.

5. Fomentar processos d'innovació i avaluació per a la seva millora contínua

El Servei de participació és responsable també d'**avançar en l'exploració i l'explotació de processos d'innovació** a través de l'elaboració i implementació d'una cartera de projectes, eines i metodologies de treball innovadores que s'adaptin a la realitat, cada cop més canviant. Un enfocament que s'ajusti de millor forma als reptes polièdrics i complexos als quals s'enfronta l'AMB i el sector públic, en general.

Des del Servei de participació de l'AMB es poden explorar i explotar eines i mètodes de treball dissenyats per poder desplegar processos d'innovació orientada a la millora dels serveis, espais i equipaments metropolitans. Entre aquests, destaquen els processos d'innovació orientats a missions, amb objectius concrets, específics i assolibles en el llarg termini; els processos d'innovació adaptativa als canvis i reptes dels diferents serveis/espais/equipaments; o processos innovadors que s'anticipin a noves realitats. Aquest enfocament d'una cartera plural de processos d'innovació permet, a més, crear sinèrgies i vincular relacions de col·laboració entre diferents ecosistemes de participació.

D'igual forma, el Servei de participació és l'encarregar d'impulsar l'avaluació dels processos de participació, per garantir la seva qualitat i la seva millora contínua. Per a fer-ho, haurà de tenir en compte els resultats dels processos de participació, que es poden concretar en **un informe de resultats o conclusions**, on es recullin i sistematitzin els continguts de les diferents aportacions i espais dissenyats per al procés corresponent. A través d'aquest informe de **resultats (outputs)**, les persones participants poden comprovar que s'han considerat les seves aportacions i s'ha

treballat la informació obtinguda, tot justificant si les **aportacions han estat considerades o incorporades -o no- amb una explicació (outcomes)**. En altres paraules, aquesta fase d'avaluació haurà de considerar també els **impactes del procés** participatiu, és a dir, la capacitat d'influir en la decisió que finalment prenen els responsables públics.

El Servei de participació ha de **compartir aquesta documentació amb les persones/entitats** participants en cadascun dels processos de participació per a que el validin. Aquesta tasca es podrà desenvolupar a partir de, per exemple, l'ús de la plataforma digital de participació, que permet aquest tipus de funcionalitat.

Aquesta tasca de retorn és fonamental per a la **credibilitat del procés** (i de la participació ciutadana, en general), que depèn de la capacitat de mostrar els resultats obtinguts i de mostrar a les persones participants la utilitat de la seva participació i aportació. Aquesta tasca doncs, s'emmarca dins l'estratègia de govern obert, com a una part fonamental del procés de retiment de comptes.

Igualment, tal i com s'ha esmentat anteriorment, el Servei de participació s'encarregarà de l'elaboració anual d'un informe de l'activitat participativa de la metròpoli amb recomanacions per a la millora dels processos participatius.

En la línia de l'avaluació, el Servei de participació també ha d'impulsar la conformació de mecanismes d'avaluació i control ciutadà dels serveis públics metropolitans, a través de, per exemple, l'impuls a la conformació d'òrgans de participació ciutadana amb una funció d' oferir seguiment i fer avaluació de l'execució dels serveis públics. D'igual forma, el Servei pot impulsar la formulació d'enquestes de valoració dels serveis, com una eina d'avaluació que mesura periòdicament la qualitat de servei i satisfacció de les persones que han utilitzat els serveis públics metropolitans.

6. Instal·lar i mantenir activa la plataforma digital de participació de l'AMB

En el marc de l'aprofundiment i consolidació de la participació i el govern obert, el Servei ha de promoure la innovació i el desenvolupament tecnològic de la participació ciutadana. En aquesta sentit, el Servei ha de d'impulsar en el **disseny i desplegament de la democràcia híbrida a l'AMB**, integrant instruments de democràcia digital amb la participació presencial, i que faciliti la participació i asseguri la transparència des processos.

En aquest sentit, la democràcia híbrida també s'ha de **desenvolupar en el marc de l'estratègia més àmplia de govern obert**, explorant les potencialitats de la tecnologia per avançar en la transparència, retiment de comptes, dades obertes, administració digital, etc.

Així, el Servei de participació és l'encarregada d'instal·lar i mantenir **una plataforma digital de participació ciutadana de l'AMB**, del tipus Decidim, com una eina compartida, que aglutini els diferents processos i òrgans participatius de la institució i superi l'actual desintegració actual dels processos en diferents webs o plataformes pròpies per a cada procés.

El Servei també ha de impulsar i coordinar el desplegament d'espais i mecanismes de reflexió al voltant de la **integració d'aquesta plataforma amb les altres plataformes de participació existents en l'entorn metropolità**.

El Servei s'encarrega de **dotar d'eines i funcionalitats** en els diferents espais de participació de la plataforma digital de participació ciutadana.

7. Impulsar instruments de democràcia directa

El Servei impulsa instruments de democràcia directa, és a dir, aquells que permeten la **presa de decisions a la ciutadania sense intermediació**, en concret les consultes i iniciatives ciutadanes.

Malgrat que el marc normatiu vigent habilita el desplegament d'aquests instruments, el Servei de participació serà l'encarregat de desenvolupar operativament i logísticament aquests mecanismes. Això serà especialment necessari en el cas de les iniciatives ciutadanes, que requereixen de l'elaboració d'un desplegament reglamentari, que determini, per exemple el nombre de ciutadans o, fins i tot, la distribució territorial d'aquests a l'hora de presentar la iniciativa o validar els resultats d'una consulta.

Paral·lelament, el Servei pot impulsar també les iniciatives ciutadanes, que tenen per objectiu **instar a l'AMB a impulsar una política determinada, incloure debats als Consell metropolita o presentar propostes d'actuació administrativa o d'actes jurídics, en el marc de les seves competències**.

Taula 6. Funcions, línies d'acció, instruments i òrgans de participació

	FUNCIONS	LÍNIES D'ACCIÓ	INSTRUMENTS
1.	Ser el referent i interlocutor de la política de participació metropolitana	<ul style="list-style-type: none"> • Centralitzar, coordinar, dissenyar i implementar els òrgans i processos de participació • Impulsar la comunicació i interlocució amb altres actors governamentals del sistema metropolità • Mapejar i establir contacte amb els altres espais de participació i agents de la participació del territori 	<ul style="list-style-type: none"> • Processos • Òrgans • Taules • Conferències
2.	Coordinació i transversalitat entre les àrees de l'AMB pel què fa als instruments i accions participatives	<ul style="list-style-type: none"> • Donar suport i coordinar transversalment el conjunt d'accions participatives que desenvolupin les diferents àrees de l'AMB • Formació i sensibilització en participació dels tècnics i polítics de l'AMB 	<ul style="list-style-type: none"> • Processos • Taules
3.	Visibilitzar, dinamitzar i fer més transparents els espais i instruments de governança en xarxa existents	<ul style="list-style-type: none"> • Impulsar, consolidar, visibilitzar i dinamitzar els instruments de governança en xarxa existents • Dinamització i seguiment de les xarxes de participació 	<ul style="list-style-type: none"> • Processos • Òrgans • Taules • Conferències • Plataforma de participació
4.	Establir llaços de cooperació amb els ajuntaments metropolitans	<ul style="list-style-type: none"> • Desplegar, coordinar i donar suport en el disseny, implementació i avaluació dels processos participatius dels municipis, incloent aquells vinculats a projectes intermunicipals, i els instruments de participació que se'n despleguin. • Impulsar la comunicació i interlocució amb ajuntaments metropolitans 	<ul style="list-style-type: none"> • Processos vinculats a projectes intermunicipals • Xarxes de col·laboració temàtiques a escala metropolitana o inframetropolitana • Plataforma de participació
5.	Fomentar processos d'innovació i avaluació per a la seva millora contínua	<ul style="list-style-type: none"> • Explorar i explotar eines i mètodes de treball dissenyats per poder desplegar processos d'innovació orientada a la millora dels serveis, espais i equipaments metropolitans. • Avaluació d'outputs i outcomes del procés, a partir d'elaboració d'informe de resultats/conclusions. • Garantir transparència del procés de participació i retiment de comptes amb les persones participants 	<ul style="list-style-type: none"> • Processos d'innovació • Òrgans consultius de serveis • Comitès d'usuaris/es • Enquestes de valoració de serveis

		<ul style="list-style-type: none"> • Impuls a la conformació de mecanismes d'avaluació i control social 	
6.	Instal·lar i mantenir la plataforma digital de participació a l'AMB	<ul style="list-style-type: none"> • Foment de la Participació híbrida integrada • Creació i desplegament d'una plataforma digital de participació ciutadana de l'AMB, 	<ul style="list-style-type: none"> • Plataforma de participació
7.	Impulsar instruments de democràcia directa	<ul style="list-style-type: none"> • Impulsar instruments de democràcia directa (p.ex. les consultes i iniciatives ciutadanes) 	<ul style="list-style-type: none"> • Consultes ciutadanes • Iniciatives ciutadanes • Plataforma de participació

Font: IERMB.

Recursos

El Servei de Participació de l'AMB haurà de comptar amb **reconeixement i lideratge polític**, així com amb els recursos tècnics **necessaris i adients pel desenvolupament de les seves funcions** i garantir la seva capacitat de transversalitat dins l'AMB.

El Servei ha d'estar conformat per un equip tècnic format per perfils professionals de l'àmbit de la participació ciutadana i govern obert (sociòlegs, politòlegs, juristes, comunicadors, etc).

Les tasques operatives del Servei de Participació es despleguen en el marc de l'estratègia i les accions de govern obert implementades per part de la corresponent direcció (de govern obert) de l'AMB. Per tant, aquesta direcció serà l'encarregada de desplegar els serveis de participació, transparència, integritat i dades obertes.

Les tasques que desenvolupi el servei de participació es faran en estreta col·laboració amb les següents àrees i direccions de la institució metropolitana, tal i com es presenta en el següent quadre:

Taula 7. Coordinació interinstitucional del model de participació de l'AMB

NIVELL	DIRECCIONS D'ÀREES I DIRECCIONS DE SERVEIS DE L'AMB	ROLS I FUNCIONS
Polític-estratègic	Àrea de Presidència	Lideratge i impuls del model de governança participativa
	Gerència	
Directiu	Conjunt de direccions	Desplegar i executar les accions i instruments de planificació de forma participativa i col·laborativa
Operatiu	Suport informàtic	Donar suport als processos de governança digitals, així com a la plataforma de participació
	Comunicació	Elaborar estratègies de comunicació dels processos impulsats
	Serveis de les diferents àrees involucrats en processos i òrgans de participació	Donar suport a la licitació, assegurar seguiment i avaluació dels processos participatius, vincle amb contraparts

Font: elaboració pròpia

5. Proposta d'implementació mandat 2023/2027

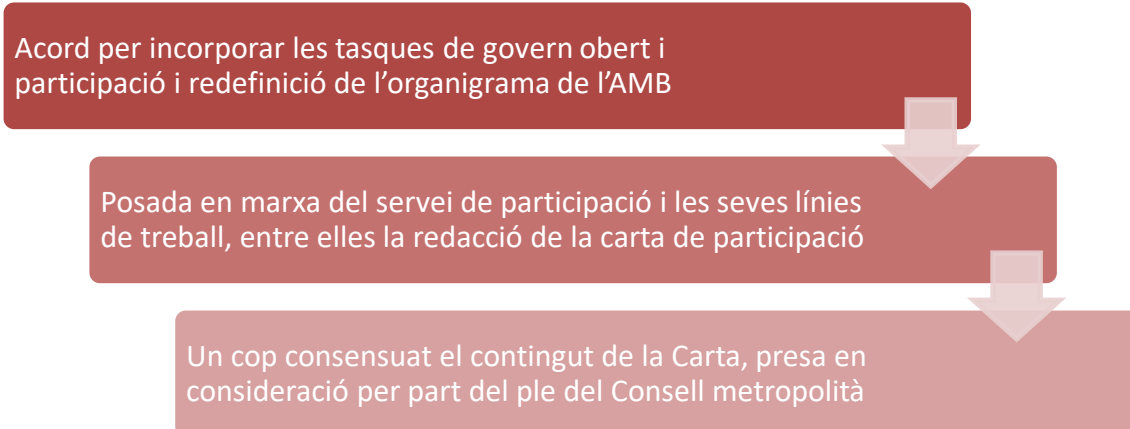
Per a garantir la posada en marxa de la proposta de governança participativa metropolitana presentada en aquest document, a continuació, i sense voluntat d'exhaustivitat, s'identifica un full de ruta per a garantir una implementació exitosa del model de participació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

En primer lloc, serà necessari un acord per incorporar les tasques de govern obert i participació en la gestió diària de l'ens metropolità. Això implicarà necessàriament una redefinició de l'organigrama de l'AMB, que garanteixi l'articulació del desplegament de política de participació a la política de transparència i la resta de principis i valors que formen la base de la política de govern obert, el retiment de comptes, la integritat, la participació i inclusió, la tecnologia i la innovació.

Amb el nou organigrama institucional elaborat i consensuat, caldrà posar en marxa el servei de participació pròpiament. A partir de llavors, el Servei de participació podrà començar a desplegar les seves tasques operatives i línies de treball. Entre aquestes, serà una tasca prioritària la redacció de la Carta de Governança participativa de l'AMB o qualsevol altre element normatiu que es pugui desenvolupar per regular i implementar la política de governança participativa de l'AMB; un instrument que estableix el marc de referència pel que fa als principis i objectiu de la política de participació metropolitana, i el seu desplegament, a través de les línies de treball i els seus instruments.

Un cop consensuat el contingut de la Carta, serà necessari posar-lo en consideració del ple del Consell Metropolità per poder avançar cap a un govern metropolità obert i col·laboratiu.

II-Il·lustració 2. Proposta d'implementació política de participació AMB 2023/2027.

Font: elaboració pròpia.

6. Bibliografia

- AMB (2022). *Agència de Transparència. Memòria Anual 2021*. Barcelona: Agència de Transparència, AMB.
- Blanco, I., Gomà, R. (2002). *Gobiernos locales y redes participativas*. Ariel.
- Brandsen, T., Verschuere, B. & Steen, T. (2020). *Co-Production and Co-Creation: Engaging Citizens in Public Services*. Routledge.
- Brugué, J. (2017). *Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal*. Barcelona: Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència, Generalitat de Catalunya
- Diputació de Barcelona. (2017). *Reglament tipus de participació ciutadana*. Barcelona: Servei de Convivència, Diversitat i Participació Ciutadana, Diputació de Barcelona.
- Garsaball, M. , Suñé, L., Ortiz, T. (coord.) (2015). *Guia per a la implantació del govern obert als municipis de Catalunya*. Barcelona: Departament de Governació i Relacions Institucionals Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica, Generalitat de Catalunya
- Generalitat de Catalunya (2021). *Guia pràctica per impulsar consultes ciutadanes al món local*. Barcelona: Departament d'Acció Exterior i Govern Obert, Generalitat de Catalunya.
- Gobierno de España. *IV Plan de Gobierno Abierto España 2020-2024*. Madrid: Ministerio de Política Territorial y Función Pública, Gobierno de España.
- Nabatchi, T., Sancino, A. & Sicilia, M. (2017). Varieties of Participation in Public Services: The Who, When, and What of Coproduction. *Public Administration Review*, 77(5), 766-776. <https://doi.org/10.1111/puar.12765>
- Open Government Partnership .(2022). *The Skeptic's Guide to Open Government*. <https://www.opengovpartnership.org/skeptics-guide-to-open-government-2022-edition/>
- Pacheco, J. (2010). *Guia de disseny d'espais deliberatius per a la participació ciutadana*. Barcelona: Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Generalitat de Catalunya
- Parés, M., & Marc, H. (2012). *Guia per avaluar processos participatius*. Barcelona: Departament de Governació i Relacions Institucionals, Generalitat de Catalunya.
- Puig Gallach, T. (2004). Cultura de la participació. *Intervención psicosocial*, 13(3), 361-372.
- Sabaté, X. (2015). *Guia per a la gestió col·laborativa d'espais i equipaments públics*. Barcelona: Departament de Governació i Relacions Institucionals Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica, Generalitat de Catalunya
- Subirats, J. et al. (2001). *Experiències de participació ciutadana en els municipis catalans*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de la Generalitat de Catalunya.

7. Annexos

7.1. Model de participació a Lille

ÀREA METROPOLITANA DE LILLE (MÉTROPOLE EUROPÉENNE DE LILLE, MEL)					
Característiques demogràfiques i territorials					
Municipis	95	Població	1,1 milions	Territori	670 km ²
Ciutat principal	Lille	Població	23.000	Territori	31,51 km ²
Normativa					
A nivell estatal	Llei MAPAM, 2014 ⁴ (<i>Loi n°2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles</i>)				
Model de participació ciutadana					
Carta de participació ciutadana (Charte de la participation citoyenne)					
Any d'aprovació	2017 (2021 renovació)				
Estructura	Per línies de treball	Principis	<ul style="list-style-type: none"> Cultura i compromís comú (promoure el saber ciutadà-usuari) Transparència i accessibilitat Inclusió Responsabilitat compartida Millora contínua (tenir en compte lliçons apreses) Intel·ligència col·lectiva 	Contingut	<ol style="list-style-type: none"> Enfortiment de la participació ciutadana a la MEL Millora de la col·laboració entre actors de la participació ciutadana Facilitar i enfortir el diàleg amb la ciutadania Millorar la comunicació per una mobilització activa de tothom Optimitzar les contribucions del Consell de Desenvolupament
Servei de participació					

⁴ Llei MAPAM de 2014: consolida 19 àrees metropolitanas de dret comú (entre les quals, Lille) i 3 d'estatus particular (París, Marsella i Lió). La llei MAPAM fixa l'organització política de les metròpolis (totes les àrees metropolitanas compten amb un Consell metropolità elegit a partir de les eleccions municipals) i determina les competències de la àrees metropolitanas, en àmbits com el desenvolupament econòmic i social (cultura, esport, etc.), planificació territorial, mobilitat, medi ambient, abastiment d'aigua i gestió de residus. A aquestes, a més, se'ls sumen totes aquelles que poden delegar els municipis.

Ubicació en l'organigrama	Mission Concertation et Citoyenneté (MCC)	Responsable polític	Vicepresidenta de la Governança i de la ciutadania metropolitana, Héléne Moeneclaey.	Responsable tècnic	Mission Concertation et Citoyenneté (MCC), Constance De Braeckelaer
Nº persones treballadores	4	Objectius	Elaborar i aplicar la Carta de Participació Ciutadana i el seu Pla d'Acció afavorint el poder d'acció i l'experiència d'us del ciutadà per enriquir els serveis públics que es presten amb una bona articulació amb els municipis	Àrees amb les que té especial relació	<ul style="list-style-type: none"> • Urbanisme • Planificació estratègica • Contractació • Informàtica • Comunicació
Instruments de participació					
Tipus d'instrument de participació		Objectiu		Composició	
Taules	MEL à l'écoute de ses habitants	Donar a conèixer la MEL, explicant el seu funcionament i recollint opinions i propostes per millorar els serveis públics metropolitans	Representants MEL i ciutadania		
Òrgans	Consell de desenvolupament	Definició, implementació i avaluació de totes les polítiques metropolitanes a través de la participació en l'elaboració, seguiment i avaluació de la planificació	160 membres (associacions i entitats de cada metròpolis)		
	Consells sectorials	Òrgans de consulta sobre temes específics.	Representants d'associacions, ciutadania		
	Consells ciutadans	Òrgans de coproducció ciutadana vinculats a projectes de renovació urbana en barris vulnerables allunyats dels processos tradicionals de participació	Representants d'associacions, ciutadans voluntaris i ciutadans triats per sorteig		
Plataforma Online	https://participation.lillemetropole.fr/	Mantenir el vincle amb la ciutadania i permetre la continuïtat de la participació en moments de crisi sanitària	5.500 participants 75 processos		

Consultes ciutadanes		Determinar les decisions de la ciutadania sobre temes importants de la metròpolis	Ciutadania
Debats públics		Incorporar la participació ciutadana (informació, deliberació i validació) en grans projectes de planificació territorial o d'infraestructures amb un impacte significatiu en el medi ambient	Oberts a tota la ciutadania a través d'espais presencials i digitals

7.2. Model de participació de Grenoble

ÀREA METROPOLITANA DE GRENOBLE (GRENOBLE-ALPES-MÉTROPOLE)					
Característiques demogràfiques i territorials					
Municipis	48	Població	450.000 habitants	Territori	545,5 km ²
Ciutat principal	Grenoble	Població	160.000 habitants	Territori	18,13 km ²
Normativa					
A nivell estatal	Llei MAPAM, 2014 (<i>Loi n°2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles</i>)				
Model de participació ciutadana					
Pacte de Governança i ciutadania (Pacte de Gouvernance et de Citoyenneté)					
Any d'aprovació	2021				
Estructura	5 Dimensions	Principis	<ul style="list-style-type: none"> Especialitat Exclusivitat Proximitat Cooperació Respecte a la diversitat Transparència i retiment de comptes 	Contingut	6) Comunitat metropolitana 7) Democràcia metropolitana 8) Ciutadania metropolitana 9) Solidaritat metropolitana 10) Cooperació metropolitana
Servei de participació					

Ubicació en l'organigrama	Pol de direcció i Transformació digital	Responsable polític	Vice-president de Grenoble-Alpes Métropole encarregat de cultura, educació i participació ciutadana, Pascal Clouaire	Responsable tècnic	Directrice stratégie, innovation et relations citoyennes chez Grenoble-Alpes Métropole, Hélène Clot
Instruments de participació					
Tipus d'instrument de participació		Objectiu		Composició	
Òrgans	Consell de desenvolupament	Dinamització de la xarxa d'actors, identificació d'iniciatives i creació de sinèrgies en el territori metropolità; considerar escenaris per pensar en el territori del demà; donar suport al poder d'actuar en una dimensió metropolitana	66 membres (agents del territori implicats a títol personal, professionals o intel·lectuals de diferents àmbits -democràtics, socials, econòmics o organitzacions ecologistes del territori)		
	Comissió assessora/consultiva dels serveis públics locals (CCSPL)	Assessorar abans que el Consell Metropolità decideixi sobre qualsevol projecte de delegació de servei públic	Representants metropolitans electes, representants d'associacions i el tercer, amb vot consultiu, integrat per habitants del territori.		
	Comitès d'usuaris	Assessorar a l'administració metropolitana en la millora de la qualitat dels serveis públics en base a les necessitats.			
	Consells ciutadans	Òrgans de coproducció ciutadana vinculats a projectes de renovació urbana en barris vulnerables allunyats dels processos tradicionals de participació	Representants d'associacions, ciutadans voluntaris i ciutadans triats per sorteig		
Plataforma Online	https://metropoleparticipative.fr/	Oferir a la ciutadania un espai centralitzat per expressar les seves opinions en el marc de consultes obertes, presentar projectes, propostes o aportacions. Es troba oberta als municipis que així ho desitgin, com a part d'una oferta comuna	5.500 participants 75 processos		
Petició Ciutadana		Permet sol·licitar l'obertura d'un debat al consell metropolità, sobre un problema o una proposta d'interès col·lectiu, legal, no discriminatori i de competència metropolitana.	Ciutadania		

Votació ciutadana		El president pot proposar al consell metropolità sotmetre un projecte de deliberació a votació ciutadana. A l'estat de la legislació, el vot només pot tenir caràcter consultiu i s'ha de referir exclusivament a les competències metropolitanes.	Ciutadania
Debat públic		Incorporar la participació ciutadana (informació, deliberació i validació) en grans projectes de planificació territorial o d'infraestructures amb un impacte significatiu en el medi ambient	Oberts a tota la ciutadania a través d'espais presencials i digitals

7.3. Glossari

Cultura de participació: conjunt de regles informals, models mentals, percepció del que és adequat en cada cas i pautes de conducta resultants conformades entre la ciutadania, el govern i l'administració pública (Puig Gallach, 2004).

Ecosistema de participació: conjunt de sistemes i models de participació dels municipis, i d'altres, del territori metropolità que interactuen entre ells i conviuen per estar ubicats en el mateix espai territorial.

Espais participatius: òrgans amb vocació de permanència on l'Administració es reuneix periòdicament amb ciutadans o entitats de la societat civil per tal d'interactuar entorn d'una política (Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal, 2017).

Gestió col·laborativa: col·laboracions puntuals o estables entre l'Administració pública i la societat civil (entitats del Tercer Sector, plataformes cíviques, moviments socials...) en actuacions d'interès públic, com ara la gestió (en major o menor grau) adequada de projectes/serveis/espais/equipaments de titularitat pública, d'acord amb la Guia per a la gestió col·laborativa d'espais i equipaments públics de la Generalitat de Catalunya (2015).

Govern obert: Un sistema d'actuació i gestió dels afers públics que fa possible un diàleg permanent entre l'Administració i els ciutadans, la participació i la col·laboració d'aquests en la definició de les polítiques públiques i una millor transparència en la rendició de comptes i l'exigència de responsabilitats, d'acord amb la Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

Governança en xarxa: sistema de cooperació que pot presentar diferents característiques en funció dels tipus d'instruments, els temes que aborden, la cobertura i àmbits territorials desplegats i els actors que hi participen.

Innovació social: noves idees, productes, serveis o models que satisfan necessitats socials (amb major eficàcia que les seves alternatives) i que alhora creen noves relacions socials o col·laboracions (Murray et al, 2010).

Instruments de participació: Conjunt d'eines, òrgans i processos que, a través dels quals es vehicula la política de participació ciutadana, amb la finalitat de prendre decisions en l'arena pública.

Model de governança participativa: esquema o sistema que aborda la política de participació ciutadana, els mecanismes de participació ciutadana i el seu impacte sobre els serveis i polítiques, així com la transparència, la col·laboració amb altres entitats i les dades obertes, alhora que les xarxes de participació i cooperació entre els agents, entitats i administracions públiques del territori.

Política de participació: a participació que es genera a l'entorn del debat públic sobre assumptes d'interès col·lectiu.

Política de transparència: accions que faciliten el retiment de comptes sobre com es gestionen els recursos públics, permet als ciutadans participar responsablement en la presa de decisions col·lectives, incrementa la seva confiança i la regeneració democràtica, d'acord amb la Guia de transparència per a les entitats del sector públic de la Generalitat de Catalunya.

Processos de participació: experiències de participació puntuals i concretes, ja que no es tracta d'espais estables, sinó de dinàmiques que tenen un moment inicial i un moment final que,

a més, coincideix amb la presa d'una decisió (Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal, 2017).

Xarxes de participació: Conjunt d'instruments o espais formals i no formal d'intercanvi entre diferents actors.